

Prisikėlimo nemirštamoji giesmė

Kristus prisikėlė! Aleliuja! Prieš dvidešimt šimtmečių pilnas džiaugsmo, vėl plazdančios gyvybės ir naujos vilties istorinis įvykis ir šiandieną skamba pasaulyje, kaip vakar, ir skambės per amžius, skelbdamas Išganytojo dieviškumo galingąjį įrodymą. Jo pasiuntinybės žemėje triumfą. Per kančią į pergale, per mirtį į prisikėlimą! Neveltai tad Kristaus Prisikėlimas iš numirusiųjų yra krikščionybės niekuo nepakeičiamas pagrindas, giliausių žmogaus lūkesčių išsipildymas, nemirtingumo laidas, išvadavimas iš nuodėmės, Tiesos pergalė.

Šio šviesaus Prisikėlimo Vėlykų džiaugsmo varpų gaudesyje, šiandieną žemėje yra visai kita tikrovė. Milijonai bolševizmo pavergtųjų žmonių, milijonai deportuotų iš gimtųjų namų, milijonai tremtinii po platumų pasaulį, visi išsiilę laukia pasikeitimo, kada gi pagaliau baigs tas vargas ir kančia, kada bus galima grįžti į laisvą tėviškę. Metai iš metų vėl ruošiamasi naujam pasauliniam karui, gaminamos ir mėginamos tarpžemyninės raketos, negirdėto galingumo atominiai ir hidrogeniniai branduoliniai ginklai, kurie plačiausiose srityse galėtų sunaikinti bet kokią gyvybę, nuo žemės paviršiaus nušluoti išistus miestus su gyventojais, namais ir augalais, radioaktyviniai izoipai padarytų pavojingą atmosferą. Bolševikų smurtas prieš žmogų ir pavergtąsias tautas nesiliauja ir toliau eina fariziejiški teismai, turint iš anksto paruoštus sprendimus ir prisipažinimus, pavergtųjų tautų valia klastojama, feisgungmas — valstybės pagrindas, savaip perstatomas, pagal partijos naudos reikalus. Kokia Vėlykų šventės priešingybė!

Kristus, kaip Dievas, žinojo, kad žmogų baido kančia, kaip paukštį akmuo, kad traukia į beviltišką nusiminimą, kaip upės srovė į prarają, nuo kančios bėgs žmogus, kaip nuo nepakeliamos naštos, kaip bėga silpnėsnis žvėris, pamatęs stipresnį už save. Kryžiaus kančia Kristus parodė, kad iš gamyną pasiekti, į dangaus karalystę ieti be Golgotos kalno negalima. Kiekvienas, kuris dėl Kristaus vardo yra persekiojamas ir nekenčiamas, kiekvienas, kuris kenčia priepaūdą dėl teisybės, turi prisiminti ir atgaivinti viltį, kad po Didžiojo Penktadienio išaušo skaitus Vėlykų Rytas. Jis išauš ir mūsų kėliančiai Tėvynei Lietuvai, išauš ir visiems pavergtiesiems, bet tik tada, kada pasaulis Kristaus Prisikėlimą minės ne tam, kad tą dieną galėtų deivynis kartus daugiau išgeri, kad juo triukšmingiau pasilinksminai, kad artimui jaustume pagiežą, bet tam, kad naujai pradėtu me gyventi: „Kristus kėlėsi iš numirusiųjų, kad ir mes gyventumėm nauju gyvenimu!“ Tikroji Laisvė turi gimti širdyje! Jos nesuteiks nei skambios frazės, nei politikų bandymai ir konferencijos.

Iš Kristaus Prisikėlimo sklinda tačiau nauja Viltis, kad ir dabarties žmonijai iš-

auš Vėlykų rytas, nauja, Viltis, kurios kaip saulės patekėjimo, niekas iš žmonių vaikų negali sulaikyti! Yra akys, kurios nesisavindamos numatymo galios, mato žemę pavasario atgimusiame žydėjime. Yra ausys, kurios ir iš anapus geležinės uždangos grotų girdi ir bolševikų revoliucijos ir šėtoniško persekiojimo bestijos staugimą. Prieš dvi savaites Popiežiaus Pijaus XII, gausingame katalikiškojo jaunimo suvažiavime Romoje — Šv. Juozapo šventėje, pasa- kė nesunaikinamo dinamizmo ir gyvatungumo kalbą, kurios nors vieną mintis taip tinka prie Vėlykų varpų skambėjimo:

— Jau ateina daug žadąs ir šviesus pavasaris! Dievas tam duoda pasitikėjimo ir vilties. Būdamas Aukščiausias Gėris savo kūriniuose jokių būdu nedaleistų blogio, jei nebūtų taip galingas ir geras, kad taip pat ir iš blogio nesulauktų gėrio. Viskas kas atsitinka, atsitinka mylimo Tėvo aki- vaizdoje. Tūkstantį metų moderniųjų klaidų buvo nubautos savo pačių žuvimu: jūs ma- tėtė išdidžius galinguosius, krintančius į niekybę, jūs matėtė turinčius prabangišką gyvenimą ir staiga jo netenkančius, gašiu- mo purvą dažnai maišantis ašarų ir kraujo upėje, kurią perėjo pasaulis praėjusiais lai- kais. Ir kitos klaidos turės pranykti, ir ki- tos iškilusios kėdės turės nuvirsti, ir kitos nevaldomos ambicijos turės taip pat pra- žūti! Ir jų žuymąs bus juo staigėsnis, juo bus didesnė buvusi drąsa varžytis su Die- vu. Pavasaris ateina, brangieji sūnūs, tur- tingas pavasaris ateina, atnešdamas gau- sius derlius! Ašarų sudrėkinta žemė suži- bės meilės perlais. Kankinių krauju per- merkta žemė išdaigins krikščionis. Norėtų Dievas, kad tas pavasaris būtų vienas iš pa- čių gražiausiųjų, kokių bet kada būtų ma- tęs žmogus!

Lietuvis sunkiausiose savo gyvenimo va- landose žvilgsnį vis pakeldavo į Kryžį, ku- ris nuo Kristaus Prisikėlimo yra dvasinės kovos pergalės ženklas, kovos, į kurią kiek vienas krikščionis yra pašauktas, ženklas, kuris puošia didvyrių krūtines. Pavasarį taip stiebiasi ir menkutė žolelė, kalasi ir silpnutis naujos gyvybės pumpuras, keliai viskas, kad žmogui primintų tikrąją pa- skirtį, žadintų prisikelti iš nuodėmės tobu- lesniam gyvenimui. Ir pavergtoje Tėvyneje aidės vėlykinės giesmės, aidės ir plačiuose Rusijos plotuose, kur ištremtas lietuvis ir bet kuris kitas krikščionis neša sunkią da- lia viltingai aidės, nes žmonijai neduota ki- to vardo, per kurį ateitų išgelbėjimas! Nes Jis vienintelis dieviškų autoritetu užtvirti- no: „Pasitikėkite, aš nugalėjau pasaulį!“ Ir per amžius aidės iš žmonių širdžių Pri- sikėlimo nemirštamoji vilties giesmė:

— Linksma diena mums nušvito:
Kėlės Kristus, mirtis krito!
Aleliuja! Aleliuja! Aleliuja!

P. Daukyns, MIC

Ten, kur Nemunas banguoja

Tarybinės spaudos ištraukos, kurios aiškios ir be aiškinimų.

Ol nelaimė, ką aš matau —
Širdį ver kaip yla:
Numylėtoj mano vietoj
Gyvena barzdyla.

A. Vienazindys

ŠIAUDŲ IR KNYGŲ SVORIS

Apskaičiuojant kolūkyje esamus paša- rus, sverti juos neįmanoma. Dobilų, šieno ir šiaudų svoris nustatomas juos matuo- jant. Pagal lenteles ir iš įvairios kitos li- teratūros mes sužinome, kiek sveria vienas kubinis metras tam tikro pašaro. Kolūkyje turime knygą „Šiaudų paruošimas šėri- mu!“ (autoriai: J. Totoris, J. Grumšys, V. Juozapavičius, A. Norkus ir J. Petraitis). Čia rašoma, kad vienas kubinis metras su sugulėjusiu žiemkenčių šiaudų sveria nuo 33 iki 37 kg. Pagal ją mūsų apskaitininkai apskaičiavo pašarus. Patikrinusi apskaičia- vimą, revizijos komisija surašė triukšmin- gą aktą.

— Apskaitininkai nuslėpė pusę šiaudų! — rašoma akte.

Kas čia kaltas, kas teisus?

Pasirodo, apskaitininkai teisūs, o revizi- jos komisija... irgi teisi. Pastaroji naudo- josi kita tos pačios Valstybinės politinės ir mokslinės literatūros leidyklos išleista kny- ga — „Trumpų kolūkinii žinynu“ (sudarė A. Jonynas). Čia rašoma, kad vienas kubi- nis metras žiemkenčių sveria 65 kg.

Ką dabar daryti? Pagal pirmąją lentelę apskaičiuojant gyvuliai turėtų būti alkani, pagal antrąją — per daug sotūs. Tik galia, kad jie lentelių neėda. O būtų gerai — su- šertume tokias už šiaudų lengvesnes kny- gas.

J. Čibiras, zootechnikas
Iš „Tiesos“, 1958.I.5.

EKSPERIMENTAI VISTIDEJE

Jonavos rajone yra durpių įmonė „Didy- sis raistas“. Šiame raiste mes ir elektrą tu- rime. Ji padeda mums dirbti, kai kur švie- čia. Neseniai įmonės viršininkas įvedė elek- tros šviesą ir į savo... vištideį. Sako, nori, kad vištėlėms vakarais būtų linksmiau. Prie šviesos, sako, jos ir kiaušinių daugiau sudės...

Neblogi tie paukščių giminės padarėliai. Niekas prieš juos neturiu. Tik kažin, ar ne per anksti vištoms elektros šviesa, kai ne visų darbininkų butuose ji yra?

Taigi, prašome įmonės viršininką Kutkai- tį ir elektromonterį Žadvydą mesti visoki- ūs šposus ir eksperimentus su vištomis ir greičiau aprūpinti šviesa darbininkų bu- tus.

Darbininkas Pr. Šliuževičius
Iš „Tiesos“, 1958.II.9.

LIGONINĖ, KURIOJE GALIMA SUSIRGTI

Valstybinio statybos tresto Nr. 7 Vil- niaus montavimo valdyba pastatė Varėnoje ligoninę. Ligoninė, kaip ligoninė. Neveikė tik centrinis šildymas, nebuvo skalbyklos, kai kuriuose skyriuose — ir elektros. Sta- tybininkai, perduodami ligoninę naudotis, pažadėjo per mėnesį viską sutvarkyti.

Tai buvo pernai kovo mėnesį. Per praėjū- sius metus naujos ligoninės vyr. gydytojas dešimtis raštų nusiuntė tresto ir jo vyr. in- žinieriui J. Dilbui, pats... Vilnių kelis kar- tus per mėnesį važiuoja, telefonais skambi- na. Jis ir gražumu prašo, ir reikalauje rei- kalauja įvykdyti pažadą, užbaigti ligoninės statybą. Net prokuroras į pagalbą kvietėsi. Bet ligoninėje vis tiek šalta, dursys ir lan- gai persimetę. Žodžiu, viskas atrodo taip pat, kaip ir prieš metus. Skirtumas tik tas, kad neseniai lubos vienoje palatoje iškrit. Ką jau ką, bet sveikatą šioje ligoninėje tik- rai gali prarasti.

E. Gircys

Iš „Tiesos“, 1958.II.9.

Audringi Vokietijos parlamento debatai

Rašo K. Drunga

tui, konkrečiai JAV-ėms, beliktų tik totali- nio atominio karo galimybė.

Opozicijos nuomonė

Tokiai vyriausybės ir parlamento daug- mos nuomonei, kuri dar buvo plačiau ir įvairiau argumentuota, socialdemokratų ir dalinai liberalų opozicija priešpastė kalti- nimus, kad su „jėgos politika“ vyriausybė iki šiol nieko nepasiekė: Sovietų laikysena Vokietijos apjungimo atžvilgiu pasidariusi dar kietesnė, Atlanto pakto stiprinimo aki- vaizdoje Sovietų karinė pajėga dar dides- nė. Pasirengimas apginkluoti vokiečius tak- tiniais atominiais ginklais dar tik padidina totalinio atominio karo grėsmę, nes tokiais pat ginklais bus apginkluoti Rytinės zonos vokiečių daliniai, o taip pat lenkai ir čekai. Taigi konflikto atveju pirmiausia reikš pa- čios Vokietijos sunaikinimą, ypač dar tra- giškoje padėtyje, kad atominiais ginklais apšaudys vieni kitus patys vokiečiai. Gasi- nimu nieko pasiekti nebegalima, nes tai su- kelia tik dar didesnę Sovietų užsispyrimo reakciją.

Reikia atominius gigantus vieną nuo ki- to atitraukti. Reikia pradėti derybas dėl Rapackio plano ir tyrinėti jo įgyvendinimo galimumus. Reikia stengtis, kad, įkurus zo- nas be atominių ginklų, Sovietų kariuome- nės pasitrauktų į Sov. Sąjungos ribas, o amerikiečių kariuomenės — į Vakarų nuo Reino. Tuo būdu Vidurio Europa neteks sa- vo strateginio idomumo ir konfliktingu- mas jį bus žymiai sumažintas.

Reikia lygtis su Atlanto pakto partne- riais, kad jie sutiktų Vokietijos apsiungim- mo atveju atleisti Vokietiją iš Atlanto pak- to. Vokietija nėra vien Vakarų valstybė, ji turi būti orientuota tiek į Vakarų, tiek į Rytus. Apsiginklavimas atominiais ginklais Atlanto pakto rėmuose reikštų galutinį Vo- kietijos padalinimą, nes nebektų tikėtis, kad bolševikai tose sąlygose atleistų iš sa- vo valdžios Rytų zoną. Apsiginklavimas taktiniais atominiais ginklais reiškia fak- tiškai karo kurstymą ir rodo Sovietams, kad rengiamasi juos nutrinti nuo žemės paviršiaus. Taigi nesąs tinkamas kelias iti-

Vyriausybės daugumos nuomonė

Remiantis istoriniu patyrimu nuo 1939 metų, negalima Sov. Sąjunga pasitikėti, jei susitarimai egzistuoja tik popieriuje. Rei- kia apčiuopiamai įtikinti Kremliaus val- dovus, kad betkuri militarinė agresija iš- jų pusės yra tolygi savizudybei. Todėl Vo- kietijos kariuomenės aprūpinimas takti- niais atominiais ginklais Atlanto pakto ar- mijos (ne tautinės) rėmuose yra vienintelė šiuo metu reali priemonė įrodyti, kad ne tik pasaulinė, bet ir lokalinė militarinė a- gresija Kremliui nebeverta rizikos.

Visuotinis pasaulinis nusiginklavimas su realiai įmanoma jo kontrole, o taip pat tai- kus Vokietijos apjungimas, lieka Vokietij- os vyriausybės užsienio politikos aukščiaū- sias tikslas. Tačiau jis liks nepasiekiamas, jei Sov. Sąjungai bus duodami avansai ar- tai pažadu Vokietiją išjungti iš Atlanto pakto, ar tai Atlanto pakto militarinės ga- lios silpninimu, paliekant Vokietijos divizi- jas ginkluotas vien įprastiniais ginklais. Kaip tik todėl Rapackio planas yra atmes- tinas, nes iš vienos pusės jis lemiamai nu- silpnina Atlanto pakta, o iš kitos pusės pa- lieka Vokietiją vieną su jokiom priemonėm- nesiskaitančios komunistinės mažumos aki- vaizdoje, kuri naudosis tokiom priemonėm- ir tokia Kremliaus pagalba, kaip tai įvyko 1948 metais Čekoslovakijoje. Kas iš to, kad kitos Atlanto pakto divizijos Vokietijoje ar- kitur bus ginkluotos atominiais ginklais, jei Kremlius visad galės lengvai pralaužti frontą, žinodamas, kurioje vietoje stovi jų neturinčios vokiečių divizijos!

Zinoma, kad tai yra paradoksas, jog vi- suotinio nusiginklavimo ar taikaus apsi- jungimo tenka siekti ginklavimosi didini- mu, tačiau paties Kremliaus laikysena nuo 1939 metų parodė, jog Kremlius gali daryti nuolaidų ten, kur jis pats jų tikisi, bet ne- ten, kur jos jam iš anksto duodamos. Vo- kietijos vyriausybė mielai sutiks su visais nusiginklavimais, kur tik jie bus abipusiš- ki. Tačiau vienpusišką atsisakymu tinkam- ai apginkluoti Vokietijos vyriausybė tik- pastatys pavojun demokratiškos, 50 milio- jų vokiečių apimančios Federalinės Vokie- tijos valstybės egzistenciją ir tuo pačiu anksčiau ar vėliau neteks pagrindo visai Vokietijai apsiungti.

Konfederacijos su Rytų zona sudarymas yra kategoriškai atmetinas. Tai siekda- mas, Kremlius siekia tik savo valdžioje esančią vokiečių pseudovalstybę visiškai įteisinti ir tuo būdu Vokietijos suskaldy- mą įamžinti.

Nesugriauamas solidarumas su Vaka- rais, lygių teisių bei pareigų prisiėmimas Atlanto pakto rėmuose ir ant jo pagrindo Federalinės Vokietijos laisvės ir saugumo išlaikymas — tai yra linija, kuri, vyriau- sybės ir ją palaikančios daugumos nuomo- ne, yra vienintelė reali galimybė derybose su Sovietais turėti pakankamai stipriai po- zicijai. Atsisakymas apginkluoti takti- niais atominiais ginklais reikštų tik Sovietų apetitų didinimą ir pastatytų laisvąjį pa- saulį padėtin, kad kurios nors lokalinės so- vietų agresijos akivaizdoje Atlanto pak-

6 PER 10 DIENŲ

Rusai per 10 dienų bandymo tikslais su- sprogdino 6 atominės bombas. Paskutinioji sprogdinta kovo 22 d. Sibire.

KARALISKAS VIZITAS

D. Britanijos karalienė 4 dienoms buvo išvykusi valstybinio vizito į Olandiją.

IDOMŲ ARESTAI

Čekijoje areštuoti 47 asmenys, buvusieji Hlinkos gvardijos nariai ar slovakių parti- jos nariai, kurie kaltinami nužudę 3723 as- menis 1945 metais.

KINIJOJE TAUTOS KELIA GALVAS

Kaltindami britus ir amerikiečius, komu- nistinės Kinijos vadai pripažįsta, kad Kin- jos globoje laikomos kitos tautos turi paln- kimo atsiskirti. Tai daugiausia kalnų tau- tos, negausios, bet užtat savo žinioje turin- čios apie 60 proc. visos teritorijos.

KOMUNISTŲ BALSAI DAUGEJA

Papildomuose rinkimuose Prancūzijoje vis gausėja už komunistų kandidatus ati- duodamieji balsai.

DĖL MALTOS NESUTARTA

Į D. Britaniją atvykęs Maltos min. pirmi- ninkas Mintoff norėjo, kad jo kraštas būtų įjungtas į karalių su teise kiekvienu metu pasitraukti ir gauti pašalpą. D. Britanijos vyriausybė nesutiko.

CHRUŠČIOVAS JAU IR MINISTERIS

PIRMININKAS

Po rinkimų suvažiavusi aukščiausioji ta- ryba priėmė marš. Bulgano atsisistatdyni- mą iš ministrų pirmininkų, o jo vieton bu- vo pasiūlytas partijos sekretorius Chruš- čiovas. Jis tas pareigas prisiėmė. Taigi da- bar jis yra prisiėmęs abejas aukščiausias- valdžios pareigas, kaip buvo ir Stalino lai- kais.

„SVARI“ BOMBA

Balandžio mėn. amerikiečiai sprogdis- vadinamąją „svarią“, vadinam, mažą radio- aktyvumo duodančią atominę bombą. Prez. Eisenhoweris patvirtino, kad į tą bandymą pakviesta grupė užsienio moksl- ninkų.

kinti Sovietus, kad jiems pavojus negresia, ir padaryti juos palankiais visuotinio nusi- ginklavimo ir taikaus Vokietijos apjungim- mo reikalui.

Pastabos

Neužbėgant už akių rezoliucijoms, ku- rias ras reikalo po debatų priimti Vokietij- os parlamentas, norėtusi pastebėti, kad de- batų per radiją besiklausiusiam lietuviui visgi Vokietijos vyriausybė ir daugumos laikysena buvo kažkaip simpatiškesnė ir priimtinesnė. Ne vien todėl, kad eilė dau- gumos kalbėtojų rado reikalo ir šį kartą priminti Pabaltijo ir kitų pavergtų tautų tragediją. Vyriausybės ir daugumos laiky- sena patiko savo realistiškumu. Nedvipras- miškai, bet ypač jautriai deklaruotas visuo- tinio nusiginklavimo ir taikos bei ramybės, o taip pat ir laisvės pasaulyje išdrškimas buvo išreikštas ne utopiškai įsivaizduoja- mose aplinkybėse, bet iš bolševizmo teori- jos ir praktikos gerai pažįstamos realybės supratimu. Su apgailestavimu buvo konsta- tuota esamoji padėtis ir istorija nuo 1939 metų, bet nebuvo atsisakyta ją realiai ma- tyti. Užsilaikauota visom priemonėm siek- ti atoslūgio, bet tik ne laisvės bei saugumo rizikos kaina.

Socialdemokratų pasisakymuose gi buvo simptominga tai, kad nė karto nebuvo už- simintos bolševikų pavergtosios tautos, bu- vo pabrėžta, oponuojant į daugumos pasi- sakymus, kad ne vien bolševikai esą su- taręj sulaužę. Į prispirtinius daugumos užklausimus, ar Sov. Sąjunga sudaro grė- smę, tik vienas nežymus opozicijos kalbėto- jas teikėsi atsakyti, kad „gal būt, sudaro“. Buvo išreikšta nepasitenkinimo, kad kai- kas iš daugumos Kremliaus valdovus vadi- nąs banditais. Buvo reikšiamas, nežinau, ar vaidinamas, ar nuosirdus nacionaliz- mas, rodąs susirūpinimo tik betkuria kaina Vokietiją apjungti, nepasakant ją proga nė vieno žodžio dėl kitų pavergtųjų tautų laisvės.

Jei šie ir dar kiti dėl vietos stokos nepa- minėti simptomai yra tik Vokietijos so- cialdemokratų pertempto, abstraktaus ir utopiško objektyvumo išdava, tai galima

(Nukelta į 6 psl.)

Septynios DIENOS

RUOSIAMA DIRVA

Jungt. Tautų gener. sekretorius Hammar- skjöld lanko Maskvą ir Londoną, ruošda- mas dirvą nusiginklavimo pasitarimams.

TREČIASIS PALYDOVAS

Kovo 26 d. amerikiečiai sėkmingai iššovė trečiąjį savo dirbtinį žemės palydovą, ku- ris sveria 31 svarą.

6 PER 10 DIENŲ

Rusai per 10 dienų bandymo tikslais su- sprogdino 6 atominės bombas. Paskutinioji sprogdinta kovo 22 d. Sibire.

KARALISKAS VIZITAS

D. Britanijos karalienė 4 dienoms buvo išvykusi valstybinio vizito į Olandiją.

IDOMŲ ARESTAI

Čekijoje areštuoti 47 asmenys, buvusieji Hlinkos gvardijos nariai ar slovakių parti- jos nariai, kurie kaltinami nužudę 3723 as- menis 1945 metais.

KINIJOJE TAUTOS KELIA GALVAS

Kaltindami britus ir amerikiečius, komu- nistinės Kinijos vadai pripažįsta, kad Kin- jos globoje laikomos kitos tautos turi paln- kimo atsiskirti. Tai daugiausia kalnų tau- tos, negausios, bet užtat savo žinioje turin- čios apie 60 proc. visos teritorijos.

KOMUNISTŲ BALSAI DAUGEJA

Papildomuose rinkimuose Prancūzijoje vis gausėja už komunistų kandidatus ati- duodamieji balsai.

DĖL MALTOS NESUTARTA

Į D. Britaniją atvykęs Maltos min. pirmi- ninkas Mintoff norėjo, kad jo kraštas būtų įjungtas į karalių su teise kiekvienu metu pasitraukti ir gauti pašalpą. D. Britanijos vyriausybė nesutiko.

CHRUŠČIOVAS JAU IR MINISTERIS

PIRMININKAS

Po rinkimų suvažiavusi aukščiausioji ta- ryba priėmė marš. Bulgano atsisistatdyni- mą iš ministrų pirmininkų, o jo vieton bu- vo pasiūlytas partijos sekretorius Chruš- čiovas. Jis tas pareigas prisiėmė. Taigi da- bar jis yra prisiėmęs abejas aukščiausias- valdžios pareigas, kaip buvo ir Stalino lai- kais.

„SVARI“ BOMBA

Balandžio mėn. amerikiečiai sprogdis- vadinamąją „svarią“, vadinam, mažą radio- aktyvumo duodančią atominę bombą. Prez. Eisenhoweris patvirtino, kad į tą bandymą pakviesta grupė užsienio moksl- ninkų.

RUOSIAMA DIRVA

Jungt. Tautų gener. sekretorius Hammar- skjöld lanko Maskvą ir Londoną, ruošda- mas dirvą nusiginklavimo pasitarimams.

TREČIASIS PALYDOVAS

Kovo 26 d. amerikiečiai sėkmingai iššovė trečiąjį savo dirbtinį žemės palydovą, ku- ris sveria 31 svarą.

6 PER 10 DIENŲ

Rusai per 10 dienų bandymo tikslais su- sprogdino 6 atominės bombas. Paskutinioji sprogdinta kovo 22 d. Sibire.

KARALISKAS VIZITAS

D. Britanijos karalienė 4 dienoms buvo išvykusi valstybinio vizito į Olandiją.

IDOMŲ ARESTAI

Čekijoje areštuoti 47 asmenys, buvusieji Hlinkos gvardijos nariai ar slovakių parti- jos nariai, kurie kaltinami nužudę 3723 as- menis 1945 metais.

KINIJOJE TAUTOS KELIA GALVAS

Kaltindami britus ir amerikiečius, komu- nistinės Kinijos vadai pripažįsta, kad Kin- jos globoje laikomos kitos tautos turi paln- kimo atsiskirti. Tai daugiausia kalnų tau- tos, negausios, bet užtat savo žinioje turin- čios apie 60 proc. visos teritorijos.

KOMUNISTŲ BALSAI DAUGEJA

Papildomuose rinkimuose Prancūzijoje vis gausėja už komunistų kandidatus ati- duodamieji balsai.

DĖL MALTOS NESUTARTA

Į D. Britaniją atvykęs Maltos min. pirmi- ninkas Mintoff norėjo, kad jo kraštas būtų įjungtas į karalių su teise kiekvienu metu pasitraukti ir gauti pašalpą. D. Britanijos vyriausybė nesutiko.

CHRUŠČIOVAS JAU IR MINISTERIS

PIRMININKAS

Po rinkimų suvažiavusi aukščiausioji ta- ryba priėmė marš. Bulgano atsisistatdyni- mą iš ministrų pirmininkų, o jo vieton bu- vo pasiūlytas partijos sekretorius Chruš- čiovas. Jis tas pareigas prisiėmė. Taigi da- bar jis yra prisiėmęs abejas aukščiausias- valdžios pareigas, kaip buvo ir Stalino lai- kais.

„SVARI“ BOMBA

Balandžio mėn. amerikiečiai sprogdis- vadinamąją „svarią“, vadinam, mažą radio- aktyvumo duodančią atominę bombą. Prez. Eisenhoweris patvirtino, kad į tą bandymą pakviesta grupė užsienio moksl- ninkų.

— Vokiečiai projektuoja pakelti savo parlamento nariams atlyginimus.

— Kinijoje pašalinti iš užimamųjų vietų visi „dešinieji“

Stepono Kairio atsiminimai

APIE AMERIKIETIŠKĄ LIETUVĄ

Mums labai malonu pažinti senąją tautos gvardiją, ir vienintelis kelias jai ir jos darbams pažinti — tai atsiminimai, tiesūs ir atviri, nušviečiantieji pačius tų atsiminimų rašytojus ir laikotarpi bei tuos žmones, su kuriais rašančiojo bendrauta, kuriems įtakos daryta ar iš kurių jos gauta.

Dabar, va, atsiminimų lentynon dedame naują stambią knygą — tai Nepriklausomybės Akto signataro prof. inž. Stepono Kairio Lietuva budo (1957 m. data jį išleido Amerikos Lietuvių Socialdemokratų Sąjungos Literatūros Fondas; knygos 416 psl. didelio formato; įrišta).

Lietuva budo neparodo mums tų laikų, kai buvo pasirašytas Nepr. Aktas. Prof. Kairys sustoja ties 1906 m. O šioje knygoje mes turime dvi nelygias nei dėstymo būdu, nei gal savo paskirtimi dalis. Pirmojoje, mažesnėje dalyje — jo vaikystės ir jaunatvės atsiminimai, parašyti su didžiule šiluma, tik, žinoma, jau nebe anų metų, o subrendusio žmogaus akimis žiūrint į gyvenimą. Toji šiluma — tai tartum gailės neregįtančios vaikystės, o subrendusio žmogaus plunksna piešia skaitytojų anų senųjų metų aplinką. Jei tiesioginiai tos savo vaikystės atsiminimai suveda mus į pažintį su anų dienų autorium, tai dabarties metais iš atsiminimų sudaromas Lietuvos kaimo gyvenimo ir jo keitimais vaizdas brangi medžiaga ir etnografui ir sociologui.

Ta atsiminimų dalis parašyta taip giedriai, lengvai ir kartu turtingai, kad ji galės sužavėti kiekvieną skaitytoją, tiek norintį pažinti prof. S. Kairį vaikystės ir jaunatvės metais, kaime ir mokykloje, tiek anų dienų aukštaitių kaimą.

Prof. S. Kairys kilimo yra aukštaitis. „Aš esu aukštaitis“, kartu yra pats pirmasis atsiminimų sakiny, lyg ir tezę, iš kurios paskui išvedama, kad aukštaitis ir Kairys yra neperskiriama, kad buvimas aukštaitiu turėjo jam lemiamos reikšmės, suformavo jį.

Aukštaitiškame kaime praeina S. Kairio vaikystė, kaime, kuris šiandien yra jau seniai išnykęs su visu primityvuoju savo ūkininkavimu, bet atsiminimuose dar kartą atgyja prieš mūsų akis.

Kairio tėvai buvo stambūs ūkininkai, dėl to savo jauniausiąjį nusprendė leisti į kunigus. Šitas jų sprendimas perskiria jaunąjį Stepuką su namais, nes mokyti jam tenka Palangoje ir Šiauliuose. Mokyklinius metus nupasakojančiuose skyriuose pirmiausia suenaima ir pažintis su anuometine Palanga — su jos gerokai lenkų apsestų kurortu, inteligentija, su progimnazija ir jos auklėtiniais, pedagogais, bendrabūdžiais. Jis tik vasaros atostogų metu grįžta į gimtąjį kaimą ir vėl parodo save ir savuosius jame.

Keitėsi pamečių gyvenimas ir aplinka, bet vis uatrumu keitėsi ir būsimasis revoliucininkas ir profesorius Kairys. Mokykloje buvo mokoma rusiškai, o Palangos aplinkoje savo įtakos darė lenkų kalba. Pirmasis lūžis įvyko, kai lietuvis kunigas paklausė poterių. Buvo atsakyta lenkiškai, bet tai trečiaklasį gimnazistą ir nusivilino visam gyvenimui: jis pajuto gėdą, kad atsa- kė lenkiškai, o ne lietuviškai.

Būdamas naujoje aplinkoje, mokydamasis Šiaulių gimnazijoje ir ją baigdamas, S. Kairys turėjo dar kelis daug svyravimų ir ryžtumo pareikalavusius lūžius. Tada jis,

paūgėjęs gimnazistas, ne tik daug skaitė, ne tik daug išmoko, bet kartu įsitraukė ir į visuomeninį gyvenimą. Mokiniai, stengdami apsisikaityti daug plačiau ir giliau, negu oficialiai buvo leidžiama, turėjo net savo slaptą knygyną, kuriame buvo mokiniams draudžiamų knygų. O knygos pastūmėjo jį daug ką apgalvoti, apsvaistinti ir pakeisti savyje. Pati gimnazija vien tik moka, nesirūpindama auklėjimu. O kai įvyko lūžis pasaulėžiūroje, namie dar sunkiai teko spręsti nėjimo į kunigus klausimą.

Skaityba ir artesnė pažintis su darbininkų gyvenimu vėliau bus pastūmėjusi studentą Kairį ne tik į lietuviškąjį, bet kartu ir į socialistinį darbą, kuriam jis paskyrė visą savo gyvenimą. „Bus savaip jį veikusi ir toji Šiaulių visuomenė, kurios siauresnė ratelin jam teko įeiti kaip vyresniųjų klasių mokiniui.“

Pirmasis viešas Kairio dar gimnazisto pasireiškimas buvo su kitais lietuviams gimnazistais atsisakymas dalyvauti gimnazijoje ruošiose mokslo metų pradžiai atžymėti stačiatikių pamaldose. Su keliais kitais lietuviams jis už tai buvo nubautas, bet iš gimnazijos nepasalinatas. Tai buvo pirmasis jo revoliucinis žygis, kuris turėjo ne tik tolimesnių, bet ir tuojau pat pasireiškusių pasekų: jis su draugais ėmė mokyti lietuvių kalbos, net slapta persipausdinėti gra matiką. Tą vasarą jis klijavo jau ant telegrafo stulpų lietuviškus anticarinis atsišaukimus, pačių gimnazistų pagimintus.

Su pirmaisiais nesėkmingais studijų metais (dėl studentų neramumų institutas buvo laikinai uždarytas) Stp. Kairys pasieė Vilnių ir čia įsitraukė į visuomenės darbą. To visuomenės darbo sąlygų nusakymui, lietuviškojo darbo kryptį apibūdinti ir skirta antra, ta didesnioji atsiminimų dalis. Čia jau nebėra tos šilumos, kuri aiskiai jaučiama vaikystės atsiminimuose. Užtat toji sausesnė dalis naudinga bus pažinti mūsų visuomenės gyvenimo kryptims. Ji dar stipriai dokumentuota.

Šioje dalyje autorius, prieš pereidamas į svarbiųjų anų mato visuomenės kryptį aiškinimą, plačiai aptaria Lietuvos kaimo ir miesto socialinį veidą. Sustojęs ties tautinio atgimimo sąjūdžiu, didžiuliam skyruije išnagrinėja „Varpo“ sąjūdį. Pats Kairys nėra buvęs varpininkas, bet tiek jam, tiek ir kitiems jo srovės žmonėms yra tekę bendrauti su varpininkais, bendrą kalbą rasti ir kartais net bendrą darbą dirbti, o, svarbiausia, būti aktyviu veikėju srovės, kurią sudarė žmonės, nepatenkinti, kaip atsiminimų autorius sako, varpininkų beprogramišku. Tas atskilimas įvyko, kai steigėsi Lietuvos socialdemokratų partija, dar gerai prieš Kairiui įsitraukiant į visuomenės darbą, bet užtat naujajame sąjūdyje jis dalyvavo visa širdimi.

Skyrius apie socialdemokratinį judėjimą Vilniuje ir visoje Lietuvoje skaitytoja gal nustebins tais nesutariais, kurie visą laiką buvo tarp lietuvių ir lenkų socialistų. Lenkams, o ypač iš Lietuvos kilusiems Pilsudskiui nepatiko, kad Lietuvos socialdemokratai jau pirmojan savo programon įsirašė Lietuvos nepriklausomybės klausimą. Toji savarankiško idėja bus palenkusi į lietuvių pusę Vilniaus lenkiškai kalbančius darbininkus, ir tose varžybose lenkų socialistai palaipsniui turėjo užleisti pozicijas lietuviams.

Lietuviškosios socialdemokratijos veik-

Angliškai ir lietuviškai laikraščiai pilni naujienų. Juodukas boksininkas Sugar Ray sumušė buvusį pussunkio svorio čempioną Basilio ir iš rungtynių pelnė 182.000 dolerių; trečias žemės satelitas išskrido iš Floridos bazės ir jau sukasi aplink žemės kamuoliuką (mokslininkai sako, kad jo dienos bus trumpos, nes priartėja prie žemės 100 mylių, ir tai stabdo jo greitį); pagarsėjęs savo ekscentriškumu filmų gamintojas M. Todd užsimušė, skrisdamas savo lėktuvu, kuris buvo pavadintas jo žmonos vardu (ak, tos žmonos!); garsiausia filmo premija „oskarą“ gavo „The Bridge on the River Kwai“, ir Hollywoodo garsiaame kino teatre „Egyptian“ vyksta premijos įteikimo premjera, kurios proektorius matau iš savo lango... o ta milžiniškoji, kunkuliuojančioji, nerimstančioji, tai iki daug su žemės satelitais, tai iki išmuštos boksininko Basilio akies visaprepiančioji Amerika! Ir kaip smagu žinoti — toje Amerikoje yra dar mažytė valstybė: amerikietiškoji Lietuva.

Stai ateina jį pas mus su savo naujienomis, kurios skamba mums kaip artėjančių Velykų varpai — šilti, nuoširdūs, lietuviškai intymūs, mieli.

Varžytinės dėl geriausios 1957 metų knygos baigtos. Tai buvo tikra staigmena sužinoti, kad premiją gavo Gražinos Tulauskaitės „Rugsėjo žvaigždės“, ketvirtasis poetės eilių rinkinys. Jury komisija yra visi Rašytojų Draugijos nariai. Pirmame balsavime pirmąją vietą gavo M. Katiliškio „Miškai ateina ruduo“. Dėl absoliutinės daugumos balsų neturėjimo perbalsavimas atnešė tą staigmeną. Po N. Mazalaitės, G. Tulauskaitės, antra moteris rašytoja, apdovanota mūsų lietuviškojo parnos „oskaru“, kurio medžiaginė vertė 500 dol.

G. Tulauskaitė-Babauskienė šiais metais liepos mėn. minės savo penkiasdešimtmetį. Trys anksčiau išleisti poezijos rinkiniai charakterizuoja poetę kaip intymų išgyvenimų dainę, jausmingą, jaurią, nesiveržiančią į modernistiką nei forma, nei turiniu. Tėvynės nostalgijos temos jai artimos ir perteikiamos su jautriu subtilumu. Jos poezijoje išvėgiamas tas moteriškumas, kuris poezijos turiniui suteikia švelnumo ir skaistaus pakilumo skraistę.

M. Katiliškis už savo „Miškai ateina ruduo“ gavo Lietuviškos Enciklopedijos premiją, taip pat 500 dol. „Europos Lietuvis“ skaitytojai turėjo progos susipažinti su M. Katiliškio stiliumi iš savaitraščio atkarpoje ištraukę. Be to, buvo ir to romano recenzija.

Stambiausią auką lietuviškos kultūros

los istorijos bruožams skirtasis skyrius ypač aktualus šiandien, kai dabartinės Lietuvos istorikai ima iš visų pusių tvirtinti, kad Vilniaus ir visos Lietuvos darbininkus anuomet organizavę žmonės, susibūrę apie F. Dzeržinskį ir palaikę ryšį su Leninu. Toks aiškinimas visiškai suprantamas, žinant, kad tuo siekiama nuvainikuoti visus šiandien neprimintus žmones (būdinga, kad ir Andrius Domaševičius neprimintinas), bet jis perdėm neteisingas, nieko bendra neturi su būtaja tikrove.

B. Kazimieraitis

Jurgis Gliauda

aukurui šiais metais davė Kazimieras Laurinavičius. Tas vilnietis, atvykęs Amerikon 1910 m., savo vardo dienos proga, per kazi mierines, paskyrė 1000 dol. dienraščio „Draugo“ romano konkurso laimėtojai. Tai antras JAV lietuvis savo tūkstantinę remia lietuvišką kultūrinį reikalą. Ką atneš aštuntasis romano konkursas — sužinosime tik 1959 m. sausio mėn.

O stambiausią investiciją į lietuvišką turtą, skirtą lietuvių bei tarnauti, davė Kanados lietuviai, hamiltoniškiai. Jie įsigijo Lietuvių Namus Hamiltono mieste. Namų vertė 173.000 dol. Suma tikrai imponuojanti. „Tai tikras lietuviškas stebuklas!“ rašo vienas hamiltoniškis savo draugui JAV. Pasirodo, tautinio entuziazmo įtampa neša stebuklus. Hamiltono lietuviai, kejeriškai pažėnę kolonijai už tokių detroitikiškių, sėkmingai išsprendė savo namų įsigijimo problemą, kurią 25.000 detroitikiškių lietuvių sprendžia, tur būt, 25 metus be sėkmės!

O Chicago? Fausto melodijos ten nustelbė bet kurias kitas. Operai pastatyti išleista 13.000 dol. Irgi tautinis entuziazmas? Gal būt. Bet, mums atrodė, yra ir visad bus galimybių, kur galima tą imponantią sumą sunaudoti efektyvesniai tautiniam darbu, negu Lietuvos Operos nuotatų prisiminimui. Jau girdėti balsų, kad būtina remti savus kompozitorius ir jų veikla vis rodyti su tokiu pat patosiu ir efektu, kaip kad to sulaukė Faustas ir Mefisto.

Užtat malonu pažymėti, kad žinomojo smuikininko Iz. Vasyliūno koncertas Chicagoje, kuris rengiamas balandžio 20 d., visą dieną iš to parengimo žada lietuvių kompozitorių kūriniams spausdinti.

Žinomas šachmatininkas P. Vaitonis, Kanados čempionas, laukiamas Bostone, kur jam rengiamas pagerbimas. Lietuviškas šachmatininkų eksportas yra stiprus daugelyje kraštų. Tai vienur, tai kitur tenka girdėti apie lietuvių šachmatininkus, laimėčius turnyrus ar čempionatus. Gaila, tuo negali pasigirti lietuviai sporto pasaulyje. Tokie laimėjimai čia labiau pastebimi, kaip kad intelektualiniai laimėjimai. Sako, kad Nurmi padarė Suomijai daugiau už visą Suomijos užsienių reikalų ministeriją.

Plačiai žinomas lietuvis politikas A. Olis Chicagoje kandidatuoja teisėjo vietai. Dabar jis yra to multi-milijoninio miesto santonio distrikto pirmininkas. Tos pareigos gaunamos rinkimų keliu, ir čia A. Olis yra lietuviškas milijonierius. Per rinkimus jis gavo milijoną balsų.

Savaitgalio pokštų minime Malboro mieste, Mass., vid. mokykloje lietuviškas Elzės Naujokaitės laimėjimas. Mokykloje jį buvo išrinkta „Geriausios Piliētės“ titulu ir turėjo gauti atitinkamą premiją. Paaiškėjo, kad ji nėra JAV pilietė. Pavyzdinčioj mergaitės premijos negavo, bet to nuotykio aidas, susietas su lietuviškos sėkme, kaip teisingai sako spauda, yra svarbesnis už premiją, kurios gal niekas plačiau ir ne pastebėtų.

Velykos danguje ir žemėje!

Joks kitas stebuklas negalėjo pasaulio labiau įtikinti, kad Jėzus Kristus yra tikras Dievas, kaip Jo priskėlimas iš numirusių. Ką dar daugiau galima padaryti žemėje, kaip savo paties jėga sulaužyti mirties rėžius ir prisikelti iš kapo po skausmingos kryžiaus agonijos ir mirties, kada ir širdis liko perdurta kareivio ietim! Stebuklus darė ir pranašai ir Dievo pasiuntiniai, veikdami Aukščiausiojo jėga, net ir mirusius jie prikeldavo, bet niekas pats savae neprikėlė iš mirties, kaip tik tas, kuris prie Lozorius kapo galėjo pasakyti: „Aš prisikėlimas ir gyvybė; kas tiki į mane, nors ir būtų miręs, bus gyvas, ir kiekvienas, kurs gyvas ir į mane tiki, nemirs per amžius!“ O šv. Jonas savo Apokalipsės regėjimuose girdėjo balsą: „Nebijok, aš esu pirmasis ir paskutinis ir gyvasis; aš buvau mirties ir štai esu gyvas per amžius ir turiu mirties ir pragaro raktus“. Tokio ženklo be Dievo niekas negalėjo duoti.

Joks kitas Kristaus stebuklas nėra taip patvirtintas ir patalduotas, kaip Prisikėlimas. Visi apaštalai vieningai tai skelbia. Dešimtimis kartų prisikėlęs Viešpaties jiems pasirodė, drauge ir penkiems šimtams mokinių. Ir ne tik prisikėlęs pasirodė savo mokiniams, liepė ir savo žaidzas paliešti. Apiešikėdamas kartu valgė, kad tikrai savaime kune prisikėlęs. Net ir Kristaus priešais savo pačių valią turėjo paliudyti Jo prisikėlimą. Farizejai ant kapo angos užritino didelį akmenį, užantspaudavo ir patatė Romos karių sargybą. Kristaus prisikėlimui tai nebuvo jokia kliūtis ir išsigan-dę sargybiniai pasakė vyriausiems kunigams kas atsitikė. O jie, liudijai evangelistas, susirinkę ir su vyresniaisiais pasitarė davė kareiviams daug pinigų tirdami: Sakykite, kad jo mokiniai atėjo naktį ir jį pavogė, mums bemiegant. Ir jei apie tai išgirstų valdovas, mes jį perkalbėsime ir apsaugosime jus nuo pavojaus. Taigi, jie pamėgė pinigų, padarė kaip buvo pamokyti; ir tas gandas yra paplitęs žyduose iki šiol dienai. (Mato 28,11). O patys mokiniai po Kristaus mirties ant kryžiaus ir palaidojimo, kaip buvo nusiminę ir netekę vilties, bet koks jų džiaugsmas; kai Velykose pamatė prisikėlusį Mokytoją! Ką savo akimis matė, ką savo rankomis lietė, jie išėjo viešai skelbti visam pasauliui, nebijodami nei kankinimų, nei pačios mirties!

Nuodėmė dengė visą pasaulį. Kaip per vieną žmogų nuodėmė įėjo į pasaulį ir per nuodėmę mirė, ir taip mirė perėjo į visus žmones, kadangi visi jame nusidėjo. Buvo pažadėtas pasauliui Išgelbėtojas iš nuodėmės vergijos ir Jis atėjo į mirės, sa vo prisikėlimu sulaužė baidiją mirties jėga. Mirtie, kur yra tavo pergalė? — šaukia šv. Povilas. — Mirtie, kur yra tavo atkėtas? Mirties atkėtas yra nuodėmė. Bet dėl kuo Dievi, kur mums davė pergalę per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų!

Kas tiki į prisikėlusį Kristų ir laiko Jo įsakymus, to laukia amžinos Velykos dangaus garbė! Eik, sūnau, ramybėje, tavo nuodėmės tau yra atleistos. Tai kartojasi kiekvieną kartą, kada išsirišama duodancio kunigo ranka pakyla virš tikinčiojo galvos, kaip prisikėlusio Kristaus dovana žmonijai!

P. Daukys, MIC

Pamaldos

LONDONAS — Liet. Šv. Kazimiero bažn. Didįjį šeštadienį Velykų vigilijos pamaldos prasideda lygiai 8 val. vak. Velykų I d. Rezurekcija 8 val. ryto. Suma — 1 val. Velykų II d. Šv. Mišios 9 ir 11 val. WOLVERHAMPTON — Šv. Petro bažn., North Str. Didįjį šeštadienį 7 val. vak. — Rekelekcijų pamokslas ir išpažintis. Velykų d. — 1 val. p.p.

CORBY — Our Lady bažn., Occupation Rd., Velykų II d., balandžio 7 d., 12 val. Prisikėlusį Kristų pagarbinti, visi kviečiami prie velykinės Šv. Komunijos.

UŽNEVĖŽIAI

STEPONAS KAIRYS

(Iš knygos „Lietuva budo“)

Mano gimtasis kaimas Užnevėžiai, tarmiška Ažunevėžiai, bet kuriuo atveju vertas dėmesio: mano kūdikystės dienomis jis tiko būti mažų visos Aukštaitijos atvaizdu. Užnevėžiai, atskirti nuo pasaulio jų laukus supusiu žalia miško vainiku, gyveno savą, dešimtmečiais nusistovėjusį, savyje tarpusį gyvenimą. Užnevėžiams tebuvo reikalingi trys keliai: du ejo į bažnyčią Kurkliuose ir Skiemonyje, trečiasis — į turgų Anykščiuose. Kasdieniniam kaimo gyvenimui tų kelių ir užteko. Buvo ir ketvirtas kelias Ukmergėn. Bet Ukmergėn užnevėžiečiai važinėdavo tik iš didelio reikalo: arba kai patys bylinėdavosi, arba kai tekdavo būti liudininku kitų byloje. Net Kurklių uradninkas, artimiausias ir vienintelis caro valdžios atstovas, tik tuomet rasdavo į Užnevėžius kelią, kai jam reikėdavo ir pas mus pasižiūrėti pašaro savo kuinui, arba jei būdavo įskusta, kad kaime mokomi vaikai lietuviškai skaityti.

Anų laikų Užnevėžiai, kaip ir šimtai kitų Aukštaitijos kaimų, beveik viskuo mokėjo patys apsirūpinti. Žmogui reikalingiausia dalyka — valgi — užnevėžiečiai visą sau pasitiekdavo, — silkė būdavo retai perkamas prabangos dalykas. Gyvenamąją pastogę pasistatytį ar kokiam ūkio trobėsiui suremti nebūdavo sunku pasikviesti meistrą iš čia pat, o miško dažnai dar savo užtekdavo. Jei neužtekdavo — buvo pono miško; gi ir pono miškas — Dievo auro, degtukų ir šukų, paprasto ir kvepiančio

gintas. Moterys, per žiemą paruošdamos siūlų iš savos vilnos ir savo lino, kai tik pailgėdavo pavasario dienos ir dar nereikėdavo laukan eiti, priausdavo rietimus pakulinio audeklo maišams ir vyrų kasdieninėms kelnėms, pašukinio kasdieniniams marškiniams, drobės išėginiams skalbiniams ir dukrų kraičiui, staltiesių ir rankšluosčių, gražių spalvotų apklotų lovoms, lengvo audeklo moteriškam drabužiui, įvairių, kasmet vis naujų ir vis gražesnių milelių ir pagaliau sunkaus molo. Be to molo anų laikų ūkininkas visai negalėjo gyventi, o mūsų kaimo vienoj galulaukių buvo šerelinės malūnas; malūne buvo valiusiš miui velti, ir reta Užnevėžių šeima kasmet molo neveddavo. Kai pavasario saulutė aukštinau pakopdavo, užnevėžietės drobe ir pašukiniu audeklu nutiesdavo jau pažaliavusius kluonus, leisdavo juos ir lietuvi su lyti, o mūsų moterų darbštumui nudžiugin-ta saulutė lino audeklus tiek išbaltydavo, kad nebereikia geriau. Kas lengvesnio, moterys pačios namie ir pasisūdavo, ir visų pirma reikalinguosius skalbinius. Tam reikėjo adatos, kiek piktinio siūlo, kiek perkelio, jei buvo siuvami išėginiai marškiniai, ir sagų. Vyrškos kelnėms užtekdavo ir bruzglio. Dėl to visko nereikėdavo net į Anykščius važiuoti: „kromininkas“ Abromas, kurio universalus mūgazinai tilpdavo maišo gale, beveik kas savaitė apsilankydami iš Kurklių, visuomet turėdavo šeiminiškai pasiūlyti pipirų ir imbierų, kaziukas, kaziukas kasmet perėdavo išilgai visą kaimą ir, kas tik būdavo reikalingas, visus apsiūdavo. Katinas buvo kasdieninis „kriaučius“. Bet kai reikėdavo nuotakai siūdinti išlestinis drabužis, arba kai kaimas atsiradavo dabita, kuriam Kaziukas buvo per menkas, būdavo kviečių obuolių. Turėjo savo kapines, savus

mulio, spilkų moterų kasoms susagstyti, skarelių galvoms rištis, balto perkelio, visų kiaušų sagų ir, žinoma, adatu. Kai po karo tų derybų viskas būdavo baigta, Abromas, atlygintas šeriais, skudurais, kaulais, arklio uodega ir kiaušiniams, sėsdavo už stalo, o šeiminiškė, dažnai ir neprašyta, prieš jį statydavo pieno puodynę ir paraklydavo juodos duonos. Už tai Abromas, nelabai uoliai vykdęs Mozės įsakymus, atsilygindavo pačiomis naujausiomis žiniomis iš Kurklių ir platus pasauliu. Progoje būdavo paaišnuojama, kaip sekasi gausiai ir turte nepaspekendusiai Abromo šeimai.

Kitame Užnevėžių lauko gale, pačioje pačrūmėje, kailio raugu prakvipsioje trobelėje gyveno rusas Archipas, visai apylinkė žinomas kailiadirbys. Archipo dirbt kailio neketino lietus, o spalvą galėjai pasirinkti kokią tik norėdama: šviesiai geltoną, tamsiai geltoną ar ir juodą. Be kailių, Archipas mokėjo „žaliai“ išdirbti ir nu gausius arklio odą, be kurios ūkyje ir visai negali apsieiti. Archipas visada būdavo užverstas darbu, nes retas ūkininkas rudėnims mėsa nepasipiaudavo 6-8 avinų, o jau kitais metais iš jų kailių norėdavo turėti šiltus žiemai kailinius. Be to pagri dino amato Archipas turėjo ir pagalbinį: t. k. kininkavo arkliaivagiams.

Trečioje mūsų palaukėje gyveno sūvijas Kazys Katinas. Katinas, nuo mažų dienų pradėjęs „kriaučiuti“, mokėjo viską siūti ir kartu giedoti dievobaimingas giesmes. Dėl to moterų buvo ypač mėgiamas, ir visame savo ilgame amžiuje pasi kiojoms tik Kaziukas. Kaziukas kasmet perėdavo išilgai visą kaimą ir, kas tik būdavo reikalingas, visus apsiūdavo. Katinas buvo kasdieninis „kriaučius“. Bet kai reikėdavo nuotakai siūdinti išlestinis drabužis, arba kai kaimas atsiradavo dabita, kuriam Kaziukas buvo per menkas, būdavo kviečių obuolių. Turėjo savo kapines, savus

čiamas suvėjas Puzinas iš Kurklių, žinomas visai parapijai. Du batusiaviai, senukas Beinaravičius ir dar jaunsis Milevičius, abu dū šlėktos „su popieriais“ ir abudu gyvenę taip pat Užnevėžių laukuose, siūdavo mūsų kaimui avalynę bažnyčion eiti ir pataisydavo senąją. Nagines darbu mokėjo pasidirbti kiekvienas sau. Kalvis ir račius gyveno čia pat kaime.

Užnevėžiai turėjo ir savo dievadirbį. Jo darbo keli kryžiai su jo paties darbo „mūkelėmis“ puošė mano kaimynų sodybas, kryžkeles laukuose ir kaimo kapines. Kiek niūrus Petras Čyvas nepasizymėjo kūrybiš ka fantazija. Bet jis pats savae menkai nevertino ir pasinėšė pagaminti Kurklių bažnyčiai natūralaus žmogaus didumo „mūka“. Kai kūrinys buvo visai baigtas ir nudažytas, Petras nuvežė parodyti Kurklių klebonui kun. Gauduševičiui. „Nuvešk“, sako, „pas Markelį, kad krauju nuleistų, — per riebūs“. Markelis buvo Kurklių felčers ir dar žydas. Tie kieti klebono žodžiai visai pakirto mūsų dievadirbį.

Retas užnevėžiečių nemokėjo ir pats pasidaryti kibiro vandeniu atsinešti, rėčtos duonkepelį, iš šiaudų nusipinti nderės mil-tams susipilti, pasidaryti medinio arklo, medinių akėčių, rogių miškan važiuoti, dar bino vežimo, nusipinti tinklo žuvis gaudyti, prisivytį ūkiui reikalingų virvių, prikaptuoti medinių šaukštų valgyti, pasitaisyti arkliai pakinkto ir dirbti dešimt kitokių darbų, kurių nemokėdamas anų laikų ūkininkas būtų kaip berankis. Ilgi žiemos mėnesiai, kai javiai jau iškulti ir linai nubraukti, tam ir buvo, kad kiekvienas pasiruoštų darbymečiui.

Be to, užnevėžiečiai turėjo savo krūmų riečutauti „savo upelę žuvų ir vėžių pasigaudyti“, nedraudžiamų apylinkės miškų grybauti, uogauti ir žiemai prisinešti laukikaziukas buvo per menkas, būdavo kviečių obuolių. Turėjo savo kapines, savus

vaiduoklius, savo muzikantą sekmdienų vakaronėms, savo pasakų pasakotojus. Ir nors tie pasakotojai privarydavo visus pirkios tamsius kampus ragany, velnių ir vaiduoklių, betgi tie patys Užnevėžių velniai buvo kažkaip labiau apsiaprasti, savi ir daug geresni už „Peklos knygoje“ vaizduotuosius. Užnevėžiai turėjo ir savo žydą. Visai dar mažam esant, Boruchas žmonėse ne paliko apie save negro atsiminimo. Tarp grynų kraujo lietuvių valstiečių mūsų kaime gyveno keturios šlėktų šeimos, neįskaitant paties Užnevėžių pono. Ir tie šlėktos buvo grynakraujai lietuviai, bet namie tarp savae kalbėdavosi lenkiškai žargonu, nešėsi labai aukštai ir vis žemiau smuko, kol visi, be vieno, ir visai iš mūsų kaimo išnyko. Užtat lenkiškai keverzuoti pas mus mokėjo beveik kiekvienas suaugęs.

Darbštų gyvenimą gyveno tuomet Užnevėžių kaimas. Pavasarį, kai tik saulutė nuvarydavo nuo laukų sniegą ir kiek atšildydavo įšalusį žemę, artojai linksmu būriu pabirdavo laukuose ir iš jų pasitraukdavo tik vėlyvą rudenį. Arė, akėję, sėjo, pievas šienavo, javus nuo laukų valė, paruošdavo žiemkenčiam javui žemę ir jon pasėdavo rugį — kitų metų duoną. Laukus nudirbęs ir pirmųjų šalčių lūktėrėjęs, kaimas pradėdavo kultū, linus minti, linus brukti ir vėl pavasariui ruošti. Ir kai labai ankstyva šaltos žiemos rytą išėdai val būtinam reikalui laukan, kai pirmieji gaidžiai jau suvarydavo į pragarą bet kurią piktą dvasią, skaidriame, šaltio įtemptam ore iš klojimų sklisdavo linksma kultuvių sutartinė, o visose kambarose dusliai mourojo naminės garnos. Tai buvo darbštųjų Užnevėžių darbo poteriai darbo žmonių Dievuliui, kilę į žvaigždėmis nubertą dangaus skliautą.

ŽMOGAUS MODERNIZMO PAINIAVOSE

Su 1958 metų pradžio E.L. išspausdinti „Laiskai dėl moderniojo žmogaus“ ir toliau „žmogaus beieškant“ yra geras ženklas. Tie laisakai braunasi į žmogų, verčia žvelgti kritiškais akimis ir stato klausimą: ko trūksta dabarties žmogui; kodėl jis yra toks? Žmogus toks šakotas, kad jį galima žvelgti iš visų pusių, ir kiekvieno pažiūrėjus tiesos. Dėl to aš ir nebandysiu jo ieškoti, bet žvelgti į jį, koks jis yra dabar ir koks jis buvo anksčiau, aptariant ir sąlygas, kurios vedė į keitimąsi.

Max Mueller (žr. „Collected Works“ XI, psl. 524), palyginęs, kaip didžiosios kalbos aptaria žmogų, šitaip sako: „Homo therefore would express the idea of a being made of the dust of the earth“. Taigi matome, kad žmogus yra iš žemės ne tik pagal šv. Raštą, bet tai įrodo ir kalbų mokslas, atseit, žmogus — žemininkas, žemės sutvėrimas. Gal būt, ir nebus toli nuklysta, jeigu sakysim, kad žemaitis gali reikšti ne tik žemumos gyventoją, bet kartu ir žemės gyventoją, atseit, žemininką žemdirbį.

Kai jau turime žmogų, tai bandykime pažūrėti, kodėl šiandien daugumas pastatų daugiau panašūs į dėžes, nuogos plytos ir plienas be jokių pagraiznių? Imkim pavyzdžių du didžiausius miestus pasaulyje, Londoną ir New Yorką. 1858 metais, vadinasi, prieš šimtą metų (žr. Cyclopaedia of History, H.M. Rulison 1858) Londone buvo 1.500.000 gyventojų, o šiandieną yra per 8.500.000. New York'e 1840 metais buvo 312.982 gyventojų, vadinasi, tas miestas buvo anuomet tokio dydžio kaip dabar yra Vilnius, o šiandieną varžosi su Londonu ir šaukia, kad tai yra pasaulio tautų sostinė su savo stikliniais Jungtinių Tautų rūmais, kuriuose sprendžiamas tautų likimas.

Kiekvienam tų miestų žmogui reikia viešos gyventi. Seniau buvo daug didesni žemės turtų ištekliai, žmonės turėjo daugiau laiko, nevaržė jų tam tikri įstatymai, kokių namus statyti, kaip statyti, dėl to buvo statoma pagal savo skonį, norint įamžinti savo dvasinius sugebėjimus visokių pagraiznių pavidalu. Didelių langų nedarė, nes tada stiklas buvo per brangus, o, antra, negalėjo statyti labai erdvių pastatų, nes plienas ir geležis nebuvo taip plačiai vartojama statybai, kaip kad šiandien: daugiausia tik plieniniai griaučiai, kurie ir laiko milžiniškus pastatus. Be to, jau reikia mažesniai plote ir su mažesniais ištekliais patenkinti daug didesni skaičių žmonių. Žmogus priverstas nusilenkti tai tikrovei, kurią apsprendžia diplomatu inžinieriai, turint galvoje erdvę ir šviesą, o taip pat daktarai, nes juk visuose pagraizniuose ir veisiasi visokie nešvarumai.

Kodėl šiandien muzika tik skauda barškinimas? Juk ir už tai galima nuluoti iš publikos didelių pinigų, tai ar verta eikvoti laiką? Seniau didieji muzikai ir dainininkai griežė ir dainavo iš džiaugsmo, jusdamį gyvenimo laimę ir išreiškdamį save, bet, žinoma, anaipol ne dėl pinigų, dėl to daug garsių muzikų beturčiais paliko šį pasaulį, atgiedoję savo gultės giesmę. Jiems buvo daug didesnės kūrybinės galimybės. Aišku, kiekvienas gimsta nemo kėdamas, bet šiandien ir mokyti neįmanoma, nes, pradėjus kokių instrumentu čirškinti ar dainuoti, kaimynas gali pasaukti policiją ir apkaltinti rymybės drumstimu. Įsteigtos muzikos akademijos, kur gaunamas mokslas, ir paskui išmokyti griežia teatruose, ima labai didelių pinigų ir ne už tai, kad mokėtų griežti, bet už tai, kad turėtų muzikos diplomą. O griežia juk už pinigų, o ne iš džiaugsmo. Jaunoji karta auga ir mokosi iš aplinkos, kas publikos pripažinta, nors tai būtų ir šlamštą. Dėl to negalima labai kaltinti tų, kurie valandėlę atitrūkę bando ir pabarškinti savo džiaugsmui, kaip jie girdėjo per radiją ar matė per televiziją, — juk tai imitacija.

Kodėl šiandien toks nuskurdęs menas? Jeigu paimeime Albrecht Duererio ir Pablo Picasso kūrinius, nuėmume ir pasiūlytume tokiam žmogui, kuris nieko nežino, nei apie vieną, nei apie antrą ir būtų neužsikrėtęs modernizmo liga, aišku, jis paimitų tik Duererio kūrinius. O jeigu jam bandytum aiškinti Picasso meistriškumą, tai tikrai pagaltuotų, kad proto netekęs yra tas siūlytojas. Taigi ar kūryba ir chaosas, ar chaosas ir tada kūryba? Anot George Orwell knygos „1984“, įlenkęs nykštį į vidų, mostelėjai ranka ir paklausei, ar dukart du yra keturi, o gavęs atsakymą, kad keturi, ištiesi ir nykštį, ir tada gauni jau penkis pirštus, juk ranka turi penkis pirštus, tai vienas ir antras yra teisiūs, tik kažkodėl antrojo nuomonė teisingesnė... Dėl to ir Picasso menininkas. Kas kaltas, kad šiais laikais taip nuskudo menas? Čia galėtų būti kalti fabrikai, kurie savo masine ir pigia gamyba užpildė rinkas prekėmis ir žmogui sumažino reikalingą triušį. Seniau jis viską pats turėjo gamintis ir tuo pačiu būti menininku, kad jo pagamintieji dalykai būtų atitinkamai pagražinti. Audėjos sugebėdavo išausti tokius skoninges audeklus, kad buvo vertos pagyrimo. Šiandien prarastas meistriškumas ir kartu skonis meistriškumui.

Kur visa ta kultūra gimė? Afrika, Azija ir Europa — tai trys glaudžiai susiję žemynai, išugdę Vakarų kultūrą vienas ant kito papildydami. Kriščiūnų pradžia yra Afrikoje ir Azijoje, o Europoje ji tik išaugo į tikrą idealą, galiojantį visai žmonijai.

Bet šalia to brendo blogio gemalas, ir šiandien jis persimetė iš Europos į Aziją ir kėsina sunaikinti viską, kur tik žmogaus pedos dar nuo senovės glūdi. Vadinasi, iš kūrybos atgal į chaosą. Dėl to, gal būt, iš dalies modernusis menas ir yra teisus, nes chaoso neįmanoma pavaizduoti nei supras-ti.

Dabar tą visą eigą labai stebi Amerika, kadangi jos gyventojai yra kilę iš Europos. Jiems Europos kultūra yra sava, nes jie ten nuėję kultūros nerado, atsinešė tik ką iš Europos. Bet pamazų bandoma sukurti savitą kultūrą. Tačiau vis tas senovės jausmas tebėra gyvas, ir daugelis amerikiečių ar kanadiečių neiškenčia neaplenkę Europos tų viduramžių lūšnų pasižiūrėti. Jis kažkaip atbunda ir pasijunta kitu žmogum, kai Stratforde aplanko du senus sukrypusius trobesius, kur Šekspyras rašė savo dramas, ar stovėdamas prie namo, kuris daugiau panašus molio lėpindį Chalfont'e St. Giles, kur Miltonas rašė „Prarastąjį rojų“. Gal ir pagalvoja: va, kokie jie buvo ir kur gyvenė, o vis dėlto dideli žmonės, o aš, nors už stiklinių gonų ir tarp dangoraižių gyvenu, negalėčiau nė dešimt eilučių taip parašyti, kaip jie, nes negaliu jų ir suprasti... Žmogus atrodo lyg būtų nusivylęs, lyg jam kažko trūktų, lyg jį būtų kas nors apiplėšęs.

Kas žmogų apiplėšė? Modernizmas ir jo agentai mokslininkai. Kad aiškiau būtų, pacituosiu „Daily Mail“ 1958.II.1 vedamojo mintis. Ten rašoma: „Rusai išrado mašiną, kuri, taip sakant, žmogų išlaisvins nuo miego, ir iš 24 paros valandų žmogui visiška užteks nusūsti dviejų valandų, o tai reikšia, kad visą atliekamą laiką jis galės sunaudoti gamybos reikalam. Ar tai natūralu? Atrodo, kiekviena diena atneša vis ką nors naują, priešinga žmonijos lūkesiams ir instinktam, bet šis dalykas yra blogiausias iš visų. Jau mes ir dabar turime medicinišku būdu apvaisinti kūdikių, presuoto maisto, žmogaus padirbtas saules ir mėnulius, mechaninius balsus, judančius gyvus paveikslus, ratus, kurie pavaduoja kojas ir elektroninius smegenis. Tuo žmo-

gus po truputį išlaisvinamas iš žmogiškumo. Palaipsniui apiplėšiamas jo asmuo.

Atrodo, ateityje žmogus pavydės miego ramiai snaudžiantiems gyvuliams. Žmogus, būdamas visų sutvėrimų viešpats, leidžiasi, kad jam būtų atimta ir ta dar gamtinė teisė, ir jis tampa Didžiojo Nemiegotoju.

Maskvos radijas visu beprotišku linksmumu triūbija, kad dėl to mes ilgiau gyvensime, negu dabar. Iš tiesų tai lyg kokie prakeikti naktibalos savo veiksmais ardy sime „nakties ramybę“, o mūsų protui ir kūnui užkrautas papildomas svoris tik gal sutrupins mūsų gyvenimą.

Tai taip pat reikšia, kad „gamybos norma“ bus galima pakelti, kiekvienas galės kiekiau dirbti, kad būtų paruoštas gražus gyvenimas Didžiajam Broliui. Turėsime išsižadėti savo saldžių sapnų, skaitymo lovoje, maloniai pasinerti užmarštin po šiltom duknom, rytmečio arbatos puoduką. Miegas bus vaikščiojantis.

Ten nebus daugiau čiucia liulia. Nei jau motinėlių su meiliom ir rasotom akelėm, supančių kūdikėlius ir maloniai dainuojančių: „Miegok, mano mažutėli, miegok, mano gražusis“. O Sir Philip Sidney, „buržuju“ poetas rašė, kad miegas: „Vargšo žmogelio turtas, kalinio išlaisvinimas, ir nesikiriantis teisėjas tarp aukšto ir žemo“.

Komunistų rojuje nėra neturto nei turto, nei aukšto nei žemo, ir kaliniai niekuomet nepaleidžiami. Miegas, aišku, yra deviacionistų priešas. Tad kuriame galam mums reikalingos tos šešios priedo valandos? Tos šešios valandos valstybininkui bus skirtos pasirodyti kalboms, Chruščiovui rašyti pastaboms, mokslininkams statyti didesniems, geresniems, kruvinesniems raketoms.

Ne, ne! Atsiminkit šitą kerėplą ir leiskit eiti į lovą! O nuo dabar mūsų šūkis skamba taip:

Nė minutės iš tamsulės,
ir nesikelkim su vieversėliais.
Pasaulio miegaliai, labanaktis!

M. Balčiūnas

NAUJI KAZIO INCIUROS EILERASČIAI

TEVIŠKĖS BITE

Nebark manęs. Atmink ir žinok:
Nekeisiu mūsų avilio į kitą joki.
Čia šlamštis obelis, čia kriaušė dūlinė,
Skarota liepa žvelgia čia į šulinį,
O ten prie Nemuno, žemai,
Išsidriekė naujos gyvenvietės namai.

Seniau- girtelės užė. Pamestos jau dūli
Su spraglais, kurie per visą kūrė
Nuo pat antrų gaidžių poškėdavo klojimuose.
Kelminiam avily aš snaudžiau nusiminusi.

Spragsėdavo troboj ilgoji balana,
Prie krosnies triušė motina sena.

Sapnuodavos kalmelyje man grikliai,
Lomelėj—dobilėliai raudonikiai,
Ir, būdavo, leki pavargus ir sušalus,
Pasklysti ir rėžiūos, ir sklypeliuose,
Daug balų perskrendi, kol sugrįžti
Į seną vienkiamį, kur jovarai aukšti.

Dabar—tik lėki, tik skubėki, sukis:
Bendri laukai, platusis mūsų kolkūlis.
Suraiko traktoriai žemelę šią penetoją,
Zieduotos lankos driekias pelkių vietoje.

Ir žmonės triūšia it viena šeima:
Prie žiedo glusk, rink medų dūzgdam.

Nebark manęs. Čia man butis nušvito.
Nekeisiu mūsų avilio į joki kitą. —
Čia motinėle, sesės, čia ir kriaušė dūlinė,
Čia naktį žvaigždės sukrenta į šulinį,
Dusliai prinokęs krinta obuolys —
Užminga žemė, lyg didžiulis avilys.

JAUNAJAI PAMAINAI

Iš knygų, scenos, iš ekrano
Sutvisko gaivūs spinduliai —
Žibuoklėm žvelgia žvaliai,
Jauni draugai, bičiuliai mano!
Saulužė bėga tekina.
Gyventi! — pumpurais sušuoko,
Ir kalvos nerišasi iš rūko, —
Sveika, jaunoji pamaina!

SAULĖ IR VAIKAI

Saulė, anksti atsikėlus,
Šaukia pro langą vaikams:
— Kas kuo greičiau kibirėliuose
Štai spindulių prisisems?

Dulka nenuoramų kirbinė,
Lekia prie upių vėsių.
Skamba padangėje, virbina
Aibės linksmy viversių.

Gera vaikūčiams šilojuose,
Kepina nuogus kaitra.
Juokias saulutė, kvatojasi,
Lyg motušėlė gera:

— Samstyk spindulius, šilumą,
Gerkit alsos ir gaivos,
Kad per gyvenimą mylima
Jums nepristigtų šviesos.

GYVENTI—ANTRAKART!

Gyventa neilgai. Tikrai užaugo meilė,
Pavasarių liūčių prausiami,
Tik aibės negandų nuėjo skradžiai
Po tėviškės vaizdingu dangumi.

Sulėk medžiuosna strazdeliai raidūs
Lingvojasi saulytės lopšiuose, —
Siekimai, nuotykiai, džiaugsmas ir klaidos
Tartum avių banda prabėgo akyse.

Ir liėjas kūdikystė iš piemens tošelės,
Ir kopla kelio juostos ir kalvas,
Ir gieda supdamies strazdeliai žvalūs
Gyvybės giesmės — mielas ir savas.

Žalioj paunksnėj ošia liepos lėtos —
Aprėpti viską! Apkabinti! Pasverti! —
O, kaip didžiai, beprotiškai norėtus
Gyventi antrąkart!

LITUANISTINIS KALENDORIUS

Sudarė R.E. Maziliauskas

BALANDIS

- 1—1928 m. Chicagoje išėjo „Margučio“ Nr. 1.
- 3—1889 m. gimė rašyt. Ignas Šeinius.
- 4—1926 m. popiežius paskelbė bulę „Lituanorum Gente“.
- 19—1919 m. Vilnių okupavo lenkai.
- 20—1873 m. gimė poetas Jurgis Baltrušaitis.
- 23—1910 m. gimė poetas H. Radauskas.
- 27—1942 m. mirė poetas Kazys Binkis.
- 29—1933 m. mirė J. Tumas-Vaižgantas.
- 30—1951 m. Adelaidėje (Australijoje) Juozas Gučius įsteigė Lietuvos Teatrą—Studiją.

Atsiųsta paminėti

GIMTOJI ŠALIS, Belgijos-Olandijos lietuviams R.K. kapeliono leidinukas, red. kun. J. Dėdino, 1958 m. Nr. 1 ir 2.

BUDEKIME, PLSS Anglijos rajono leidinys, Nr. 23. Rašo K. Vaitkevičius, M. Pru tenis, D. Sadūnaitė-Sealey, A. Gegeckas, G. Kaulėnas, D. Fidlerienė ir kt.

SVEČIAS, Lietuvių Evangelikų Liuteronų laikraštis, 1958 m. Nr. 1. Straipsniai: Meilė kriščiūnijos gyvenime, Tuščios bažnyčios kalba, Mintys iš pasaulio liuteronų suvažiavimo, Kur yra švenčiausia vieta, Kristus ragina pabusti ir veikti, Biblijos reikšmė ir kt.

MOTERIS, 1958 m. Nr. 1. Rašo J. Matulionis, J. Aistis, vysk. V. Brizgys, kun. Dr. J. Gutas, Aista, S. Bubelienė, E. Tumienė, E. Jankutė, V. Ramunė, A. Songailienė ir k.

Draugija su stipriais užsimojimais ir laimėjimais

Š.m. kovo 14-16 d.d. Miunchene vyko trečiasis eilės Baltų Draugijos metinis darbo suvažiavimas. Pirmieji du suvažiavimai buvo Liuneburge, vokiečių rytų akademijos rūmuose. Šį kartą parengimas suruoštas Bavarijos sostinėje, kur pernai įsikūrė draugijos generalinis sekretoriatas. Be darbo suvažiavimo Baltų Draugija kasmet rudenį ruošia „kultūrinės dienos“. Šių metų „dienos“ įvykis Berlyne. Pirmasis tos rūšies parengimas buvo Stutgarte, o pereinę metų „kultūrinės dienos“ suruoštos Hanzos mieste Bremene.

Kaip paprastai, ir šiemet „darbo suvažiavimo“ metu buvo paruošta turininga programa. Suvažiavimas vyko šūkiu „Europos atsakomybė Pabaltijo atžvilgiu“. Pro gramoje buvo tokios paskaitos (pranešimai): Baltų tremties literatūros problemos, Ispūdziai iš tremties rašytojų suvažiavimo Darmstadte, Bažnyčios padėtis okupuotame Pabaltijyje, Dialektinio materializmo fascinacija, Išgyvenimai karo nelaisvėje Estijoje, Iškilmingo posėdžio metu apie „Europą ir Pabaltijo tautas“ kalbėjo Vokietijos parlamento narys grafas Dr. G. Henckel von Donnersmarck, Rytų vokiečių kultūros tarybos pirmininkas. Vienos universiteto doc. N. Valters išskėlė sumanymą įsteigti pabaltiečių ir vokiečių teisininkų ratelį, kuris pasiskirtų sau uždavinį pavaizduoti Pabaltijo teisę ir jos šaltinius kaip va karų pasaulio dvasios kūrinių. Iš Berlyno atvykęs dramaturgas E. von Loewis (Estijoje gimęs airių kilmės vokiečių) skaitė pabaltiečių literatūros veikalus, o pianistas K. Pawassar paskambino keliis muzikos veikalus.

I suvažiavimą, kaip ir anksčiau, atvyko vokiečių užsienio reikalų ministerijos atstovai. Šį kartą dalyvavo pasiuntinybės patarėjas Starcke, 10 metų išbuvęs bolševikų nelaisvėje ir kurį laiką buvęs uždarytas vienoje kalėjimo patalpoje su arkivyskupu M. Reinui. Suvažiavimas atvyko vokiečių pabėgėlių ministerijos, Miuncheno miesto ir kitų įstaigų atstovai. Iš kitų dalyvių paminėtini latvių evangelikų arkivyskupas T. Grinbergs, buv. estų valstybės galva A. Rei, atvažiavęs iš Stockholmo, be to, Amerikos generalinio konsulato Miunchene atstovas, visą laiką stebėjęs suvažiavimo darbus.

Pats suvažiavimas vyko senesniai atidarytose „Susitikimų Namuose“, kurie Free Europe organizacijos įrengti specialiai tremtiniams iš Rytų ir Centro Europos. Na ma skirti tremtinių kultūriniam reikalam.

Pereinę metų paskaitos išleistos atskira brošiūra. Lygiu būdu žadama išleisti ir šio suvažiavimo metu laikytos paskaitos. Pati Baltų Draugija leidžia 6 kartus per metus biuletinį „Mittteilungen der Baltischen Gesellschaft in Deutschland“, kuriame skelbiama vertinga medžiaga iš pabaltiečių kultūrinio gyvenimo. Biuletinį vykusiai redaguoja Baltų Draugijos gen. sekretorius A. Gruenbaum (Estijos vokiečių), atsidėjęs dirbas šiai svarbiai organizacijai. Iš lietuvių biuletenyje nuolat bendradarbiauja ypač muzikas Valteris Banaitis ir Dr. P. Reklaitis.

Pasibaigus suvažiavimui, kurio paskaitos ir kiti parengimai, kaip paprastai, buvo aukšto intelektualinio lygio, išrinkti trims metams draugijos valdomieji organai. Bendrinės valdybos pirmininku vėl išrinktas Dr. H.A. Kehren, aukštasis valdininkas Nord rhein-Vestfalijos socialinių reikalų ministras (buv. docentas Karaliaučiaus universitete), vicepirmininku — buv. estų karato atstovas Berlyne pulk. L. Jakobsen. Nu sistatyta vicepirmininkus ateityje iš eilės rinkti pamainomis iš trijų pabaltiečių tautų tarpo.

Vokiečių-lietuvių sambūrio vokiškuoju pirmininku vėl perrinktas pasiuntinys Dr. A. Windecker, ilgus metus dirbęs vokiečių pasiuntinybėje Kaune ir gen. konsulate Klaipėdoje. Atsisakius ligšioliniam lietuvių kajaui pirmininkui adv. J. Bataičiui, naujoju pirmininku išrinktas Dr. A. Gerutis, surinkęs visų dalyvių balsus. Susilaikė keturi asmenys. Dr. P. Karvelis prašė prijungti prie protokolo jo pareiškimą, kad Dr. Gerutis netinkas pirmininko vietai, nes Baltų Draugija esanti kultūrinė organizacija, o kandidatas dirbęs politinį darbą.

Išrinkus pirmininkus, buvo renkami kiti valdybos nariai. Valdybą profesorius V. Jungfer (parašęs kelis vertingus veikalus aipe Lietuvai) ir J. Strauch (buvęs vokiečių gimnazijos Kaune direktorius, o dabar Lietuvos vokiečių „Landmannschaft“ Vokietijoje vadovas), muzikai Dr. J. Dahmen ir V. Banaitis (abu nepaprastai daug pasidarbavę rengiant Baltų Draugijos „kultūrinės dienas“) ir H. Eisentraut, knygų leidyklos direktorius.

Valdybos nariais — pavaduotojais išrinkti prof. W. Markert, dipl. chem. K. Drunga, Dr. P. Reklaitis, Dr. J. Norkaitis ir Dr. Boettcher. Delegatais išrinkti adv. J. Bataičis, plk. V. Sutkus ir H. Hahn. Ligšioliniam pirmininkui J. Bataičiui ir valdybos nariui V. Sutkui pareikšta vieša padėka už jų pavyzdinę veiklą Baltų Draugijoje.

V. Banaičio iniciatyva ieškoma priemonių, kad lietuvių rašytojų veikalai būtų išversti į vokiečių kalbą. Į tą svarbų darbą nūn įsijungia ir Baltų Draugija.

Suvažiavimo metu Miunchene „Susitikimų Namų“ patalpose vyko pabaltiečių tremties knygų paroda, jau turėjusi nepaprastą pasisekimą Frankfurte ir Berlyne. Ten pat buvo surengta estų dailininkų, gyvenančių Švedijoje, paveikslų ir skulptūrų paroda.

Apie Baltų Draugijos suvažiavimą plačiai rašė Miuncheno spauda, o keliais atvejais išsamius pranešimus davė „Amerikos Balsas“.

Idomios Lietuvos vietos

UPĖ — INZINIERIUS

Jeigu ligšiol kalbėjau apie upių „kvailiojimus“, vienos jų sukūpimas kvaituli, o kitos nepastovų bėgiojimą čia vienas, čia kitas bėra ir pagalviam sustojančios, kai visai ne bėga kur bėgti, tai dabar aprašysiu protinę upę, upę inžinierių, kuri sugebėjo pati per save net tiltą pastatyti!

Tai Dumblys upė, ištekanči iš pelkėto švenčionių ir Labanoro miškų masvyvo ir tekanti pro Labanoro miestelį, per jo ūkininkų laukus ir pievas. Ji, išėjusi iš miškų, palietusi ir įpralaukusi Padumblio kaimą ir jo žemes įsuka Labanoro miestelio pievos ir čia, ties pačiu šiuo miesteliu, niekieno neparašyta, neraginta ir nesamdyta, panoro savo išmintį parodyti ir gabumus pademonstruoti. Ji padarė Labanoro miestelio ūkininkams didelį patogumą, pati per save pastatydama stiprų tiltą!

Iš visos pastatytojo tilto konstrukcijos matyti, kad jis buvo statomas gana ilgai, gal keletą šimtmečių, bet dabar jis stovi gatavas ir stiprus, o ūkininkai juo patogiai naudojasi. Jie per tą tiltą ne tik saugiai vaikšto, bet ir gyvulius varinėja, šieną veža, o tiltas nė krust!

Gal norėtumėt žinoti, kaip tas upės kūrinys, t.y. jos pastatytas tiltas, atrodo? — Gerai, pasakysiu. Ogi jis taip atrodo, kad jo visai nematyti... Lygi pieva truputį pakilusiu dirvonėliu, tai ir viskas. Tiltą pa

guoja Baltų Draugijos gen. sekretorius A. Gruenbaum (Estijos vokiečių), atsidėjęs dirbas šiai svarbiai organizacijai. Iš lietuvių biuletenyje nuolat bendradarbiauja ypač muzikas Valteris Banaitis ir Dr. P. Reklaitis.

Pasibaigus suvažiavimui, kurio paskaitos ir kiti parengimai, kaip paprastai, buvo aukšto intelektualinio lygio, išrinkti trims metams draugijos valdomieji organai. Bendrinės valdybos pirmininku vėl išrinktas Dr. H.A. Kehren, aukštasis valdininkas Nord rhein-Vestfalijos socialinių reikalų ministras (buv. docentas Karaliaučiaus universitete), vicepirmininku — buv. estų karato atstovas Berlyne pulk. L. Jakobsen. Nu sistatyta vicepirmininkus ateityje iš eilės rinkti pamainomis iš trijų pabaltiečių tautų tarpo.

Vokiečių-lietuvių sambūrio vokiškuoju pirmininku vėl perrinktas pasiuntinys Dr. A. Windecker, ilgus metus dirbęs vokiečių pasiuntinybėje Kaune ir gen. konsulate Klaipėdoje. Atsisakius ligšioliniam lietuvių kajaui pirmininkui adv. J. Bataičiui, naujoju pirmininku išrinktas Dr. A. Gerutis, surinkęs visų dalyvių balsus. Susilaikė keturi asmenys. Dr. P. Karvelis prašė prijungti prie protokolo jo pareiškimą, kad Dr. Gerutis netinkas pirmininko vietai, nes Baltų Draugija esanti kultūrinė organizacija, o kandidatas dirbęs politinį darbą.

Išrinkus pirmininkus, buvo renkami kiti valdybos nariai. Valdybą profesorius V. Jungfer (parašęs kelis vertingus veikalus aipe Lietuvai) ir J. Strauch (buvęs vokiečių gimnazijos Kaune direktorius, o dabar Lietuvos vokiečių „Landmannschaft“ Vokietijoje vadovas), muzikai Dr. J. Dahmen ir V. Banaitis (abu nepaprastai daug pasidarbavę rengiant Baltų Draugijos „kultūrinės dienas“) ir H. Eisentraut, knygų leidyklos direktorius.

Valdybos nariais — pavaduotojais išrinkti prof. W. Markert, dipl. chem. K. Drunga, Dr. P. Reklaitis, Dr. J. Norkaitis ir Dr. Boettcher. Delegatais išrinkti adv. J. Bataičis, plk. V. Sutkus ir H. Hahn. Ligšioliniam pirmininkui J. Bataičiui ir valdybos nariui V. Sutkui pareikšta vieša padėka už jų pavyzdinę veiklą Baltų Draugijoje.

V. Banaičio iniciatyva ieškoma priemonių, kad lietuvių rašytojų veikalai būtų išversti į vokiečių kalbą. Į tą svarbų darbą nūn įsijungia ir Baltų Draugija.

Suvažiavimo metu Miunchene „Susitikimų Namų“ patalpose vyko pabaltiečių tremties knygų paroda, jau turėjusi nepaprastą pasisekimą Frankfurte ir Berlyne. Ten pat buvo surengta estų dailininkų, gyvenančių Švedijoje, paveikslų ir skulptūrų paroda.

Apie Baltų Draugijos suvažiavimą plačiai rašė Miuncheno spauda, o keliais atvejais išsamius pranešimus davė „Amerikos Balsas“.

žinti galima tik arti prie jo priėjus, kai keturių metrų pločio upė tarytum pasibaigia, priėjusi tiltą pradžia. Prieš tiltą, skersai upės, guli ir abu krantus jungia apie du metrų pločio turintis velėninis prietilts. Čia, prie jo, upė lyg ir sustoja, priglaudusi palieka visas ant savęs atsineštas plaukiamąsias medžiagas, o vandens srovė neriasi gilyn. Toliau vandens bėgimo kryptimi už šito prietilčio yra atvira, apskrito pavidalo, apie pusantro metro skersmeniu duobė, kurioje vanduo kunkuliuoja kaip smarkiai verdančiame katile. Už tos duobės tik stiprus pakilęs dirvonėlis, o upės niekur nė žymės!

Tik už kokių 25-30 metrų, dirvonėliu pasibaigus, upė vėl išdygsta iš po žemės. Ir išdygsta ne iš po plonos velėnos, bet iš gilumos, mušdamasi viršun, kaip iš statmeno vamzdžio.

Pati Dumblys upė, bent per Labanoro pievą plaukdama, turi gana daug staigių posūkių, ir vingių. Visai galimas dalykas, kad tokiuose posūkiuose kada nors, žinoma, labai seniai, įstrigo ir susikimšo iš miškų plaukusios šakos, už jų užkluvo ir susilaikė visa kitokia plaukus medžiaga, ilgai apžėlė žolė, ir pasidarė natūralus tiltas. Vanduo sau kelią prisigrauzė giliau. Krūmų, kurie susipynusių savo šakniomis galėtų tokio tilto stiprumą palaikyti, ten visai nėra.

K. Jonelynas

RAUDONIEJI VIDURAMŽIAI

Jonas Girdžiaus-Klausučio studija apie komunistinių heretikų bylas už geležinės Uždangos jau išėjo iš spaudos.

Ši ypatingai gyvai ir patraukliai parašyta sensacinga knyga skaitoma vienu atsikvėpimu, kaip idomiausias romanas, o drauge teikia skaitytojui gilų ir išsamų komunizmo nagrinėjimą.

RAUDONIEJI VIDURAMŽIAI — pirmasis toks platus, dokumentuotas sovietinio komunizmo esmės nagrinėjimas lietuviškojo politinio literatūros — turėtų rasti kiekvieno lietuvių nepriklausomybininko namuose.

301 psl. knyga — D. Britanijoje kainą tik 10 šil. minkštai ir 15 šil. kietais apdais.

D. Britanijoje užsisakoma šiuo adresu: SANTARVĖ, 46, Aberdare Gdns., London, N.W.6.

Didybė ir mažybė

LIETUVOS-LENKIJOS SANTYKIŲ PRAEITIS PAMOKOS

(Min. Ed. Turausko pranešimo, padaryto A. Micevičiaus vardu Draugijos visuotiniame susirinkime Londone 1958 m. vasario 21 d., santrauka).

Ad. Micevičiaus vardu Draugija yra mišri: lietuvių ir lenkų. Jos tikslas abiejų tautų suartėjimas ir susipratimas. Klausimai svarstomi atvirai ir lojaliai, nekuriant sau klaidinančių iliuzijų.

Nagrinėdamos lietuvių-lenkų santykius netolimoje praeityje, ypač nepriklausomybės metais, pranešėjas išskėlė visą eilę „kompleksų“, kurie didžiai apunkino ir sleigiančia „hipoteka“ buvo užgule abiejų tautų santykius.

Pranešėjas randa, kad pirmoje eilėje tenka išskirti „nacionalistinį kompleksą“, kurio svarbiausioji teigiamybė yra patriotizmas, atseit savo krašto, savo tautos meilė. Tačiau jis turi ir daug neigiamybių, kurių svarbiausios bus, bent iš lenkų šalies: „unioizmas“, atseit noras atstatyti, sugrąžinti seną praeitį, ją perkelti į dabartinius laikus ir asimiliacinės tendencijos, kurių dažnai ir apskiai galima buvo pastebėti iš lenkų pusės.

Kitas „kompleksas“ žalojęs dviejų santykių — tai „superiority“ arba pranašumo kompleksas. Lenkuose vyravo pažiūra, kad lietuvių tauta tai ne tauta, bet tik liaudis, paprasti žmonės, kuriems saujelė šviesuolių įkalbėjo, kad jie sudaro tautą. Iš čia pašleptas lietuvių tautos atgimimo apsaukimas „litvomanija“, iš čia terminas apie mūsų kalbą — „poganska mowa“ ir pan.

Lietuviuose, besiginant prieš lenkų spaudimą, o kai kuriose savo krašto žemėse net stipriai kovojant, išsidirbo savotiškos menkavertiskumo (inferiority) kompleksas. Buvo net aukštai stovinčių asmenų Lietuvoje, kurie blyso sumegztį santykius su Lenkija vien dėlto, kad laukė nesuvaldomo lenkų kultūros atplūdis, kuris būtų visą kraštą užtvindęs.

Toliau pranešėjas atžymi „teritorinį kompleksą“, pabrėždamas, kad lenkai savo daugumoje nesuprato ir neįtavo, ką lietuviams reiškė Vilnius. Lenkai nesuprato, kad tai nėra „litvomanų“ išgalvota ir dirbtinai sudaryta politinė problema, bet kad tai yra kiekvieno lietuvių gelmingiausias visos jo būtybės ilgesys. Jis nurodo į savo asmeniską išgyvenimą 1912 metais pirmą kartą patekęs į Vilnių. Išaugęs žemaitijos gilumoje, neįtaigomas jokių politinių ar nacionalistinių sumetimų, patekęs į Vilnių jis pajuto, kad, jei išore ir savo gyventojų daugumos sudėtimi miestas greičiau buvo žydiškas, tačiau kiekvienas senas akmuo, kiekvienas paminklas jam buvo savas ir šventas. Tai atavizmo reikalas. Todėl, pranešėjo įsitikinimu, jei lenkai būtų laiku įvertinę lietuvių jausmus Vilniaus atžvilgiu ir pasidavę atitinkamas išvadas, visi abiejų tautų santykiai būtų kitaip susiklostę.

Kalbėdamas apie tų santykių perspektyvas ir galres, pranešėjas mano, kad iš abiejų

jų šalių tektų laikytis kai kurių pagrindinių nusiastatymų: gerbti kiti kitus, būti kiti kitiems lojaliais kaimynais, kietai laikytis ne tik parašo, bet ir duotojo žodžio, atsisakyti nuo žymios dalies romantizmo ir unioizmo, suprasti ir gerbti kiti kitų interesus, besąlyginai taikyti savitarpio santykiuose plačią kultūrinę toleranciją.

Pranešėjas numato, kad teritoriniai ginčai lengvai gali būti išspręsti ir išgyventi dviem keliais: per kultūrinę autonomiją ir per federalinius santykius plačiame junginyje — bendroje Europos Federacijoje.

Pranešėjas randa pagrindinio optimizmo ateičiai, jei negaišime laiko, jei savo tautų santykius tolygiai nagrinėsime, jei jaunąją kartą neapsunkinsime rekriminacijomis dėl netolimos praeities ir dėl įvairių kompleksų, giliai pasąmonėse dar glūdinčių, liekanų.

Baigdamas savo pranešimą, Min. E. Turauskas pabrėžia, jog Lenkijai tragišku momentu — jai klumpant po Hitlerio smūgius — Lietuva, nepaisant netolimos praeities išgyvenimų, savo kaimyno atžvilgiu elgėsi lojaliai ir subrendimo egzaminus išlaikė: 1. Lietuvos politikos valnuotojai nepasidavė R. Ribbentropo spaudimui jėga atsiimti Vilnių, 2. Varšuvai kritus ir Lenkijos pasiuntinui Charwat atėjus į URM-ą klausiti, kas dabar atsitiks su juo, pats pranešėjas — tada URM Politikos Dep. Direktorius — pareiškė pasiuntinui: „Lietuva yra neutrali valstybė, karas nėra baigtas, ir Tamsta Liet. Vyriausybės akys pasilieki, kaip buvęs, Lenkijos Respublikos Pasiuntiniu su visomis teisėmis ir privilegijomis, 3. Lietuva viską padarė, kas tik nuo jos priklausė, kad palengvintų lenkų civilinių ir karinių belaisvių, atsirusių jų teritorijoje, dalį, 4. Lietuvos politinės vadovybės vengimas ieškoti bet kokių revanšo ar kerštavimo nelaimėje atsidurusio kaimyno atžvilgiuėjo tieki toli, jog, atsiradusio tremtinių tarpe keliolikai asmenų su labai lietuvių atžvilgiu pikta praeitimi, užuot traukti juos atsakomybės, buvo paprašytas Didž. Britanijos ministeris Lietuvoje p. Preston juos visus galimai greičiau iš Lietuvos atsiimti, ir tai buvo padaryta.

Po pranešimo buvo eilė paklausimų, į kuriuos pranešėjas atsakė. Susirinkimas praėjo labai darnioje ir gražioje nuotaikoje. Lenkų dalyvių buvo žymiai daugiau, kaip lietuvių. Mat, kai kurie lietuvių dar vis neatsikrato „nepasitikėjimo komplekso“ lenkų atžvilgiu ir vengia angažuotis atvirai ir lojaliai kartu diskutuoti įvairius abi tautos liečiančius klausimus.

PAIEŠKOJIMAI
STANKEVICIUS Kazys, kilęs Kumelonų k., Marijampolės apskr., 1949 m. buvęs Anglijoje, prašomas atsiliepti „Europos Lietuviui“.
MATULEVICIUS Jonas, kilęs iš Rokiškio apskr., Svėdasų v., Vaitkūnų k., 1948 m. gyvenęs Treliške Hostele, prašomas atsiliepti „Europos Lietuviui“.

Ryšium su p. E. Turausko paskaita, skaityta Lietuvių-Lenkų Adomo Micevičiaus vardu Draugijos susirinkime, Londone lenkų dienraštis „Dziennik Polski“ savaitinia me priede „Kontury“, skirtime jaunimo balsams ir paties jaunimo redaguojamame, š.m. kovo 18 d. numeryje išspausdino p. J. Iranek-Osmeckio straipsnį, kuriame autorius, atpasakodamas svarbiausias prelegento mintis, aprūpina jas savais komentarais.

Atsižvelgdam į šio straipsniaus idomumą, dedame jo vertimą lišiai greta p. E. Turausko mums atliktos jo paskaitos santraukos.

Išidėmėta, kad šis straipsnis buvo idėtas šiaip nacionalistiškai nusiteikusiame lenkų laikraštyje. Faktas, kad lietuvių tautinio nusistatymo atviras prezentavimas rado kelią į lenkų spaudą ir susilaukė palankių komentarų, parodo naudingumą kontaktų, kuriuos yra sudarę lietuvių su lenkų išeivijos atstovais ir ypač jaunimu A. Micevičiaus vardu Draugijos rėmuose.

Prieš keletą metų Paryžiuje leidžiamą žurnalą „Kultura“ skilyje pasirodė p. Labodowski'o straipsnis antrašte „Prieš praeities šmėklas“, kuriame autorius „susidorojo“ su įgimtąja lenkų istorine megalomanija. Tai buvo epochinis straipsnis, kiek klausimo apie lenkų-ukrainiečių santykius, straipsnis, kuris daugelį lenkų parodė jų pačių nusistatymą amžių būvyje ukrainiečių tautos atžvilgiu, tautos, kuri, tur būt, labiau už bet kurią europinę tautą istorijos ir kaimynų yra nukriausta. Jeigu šis straipsnis daugelį metų buvo revliacija, tai todėl, kad objektyvumas, kiek klausimo apie tai, ką be priderama rimtumo vadinome „tautinių mažumų reikalais“, mūsųose buvo beveik neaptinkamas. Įvykis, tolygus anam neįkainojamam straipsniui, o gal net svarbesnis, nes susietas su politiškai ypač autoritetingu asmeniu, buvo Lenkų-Lietuvių Adomo Micevičiaus vardu Draugijos vakaras, įvykęs š. m. vasario 21 d. Lietuvių Namuose Londone. Vakaras buvo skirtas buv. Lietuvos Užsienio Reikalų Ministerijos politinio departamento direktoriaus ir keliais atvejais buvusio Lietuvos pasiuntinio užsienio valstybėse p. E. Turausko paskaitai. P. Turausko pasirinktoji tema buvo lenkų-lietuvių santykiai, teisingiau, kompleksai ir istoriniai neigiami abiejų tautų apkrovimai, kurie buvo užgule tuos santykius.

Kompleksų kompleksai

P. Turausko pavartotas apibūdinimas: kompleksas — pastatė klausimą tinkamą perspektyvoj, nes lenkų-lietuvių susikirtimai neturėjo interesų konfliktų charakterio, bet veikiau buvo atkėlimas į dabartį jausminių nusistatymų, kurie, nors dvidešimtajame amžiuje ir abiejų tautų sąlygomis būdami kategoriškai anachronizmais, abiejų pusių buvo iškelti ligi absoliučių vertybių laipsnio, taip, kaip tai būna su kompleksais ir paprastųjų mirtingųjų tarpe.

J. Iranek - Osmecki

Pirmasis tų kompleksų, tai nacionalizmas. Lietuviuose ir lenkuose jis įgaudavo įvairių atspalvių, teigiamų ir neigiamų. Teigiamas jo reikšmės abiejose tautose buvo patriotizmas, neigiamas — lietuviuose ekstremizmas ir šovinizmas, lenkuose — unioizmas, vadinasi, siekimas sudaryti su Lietuva vieną valstybę ir tai reikalaujant, o tai negalėjo atnešti teigiamų vaisių, ypač kad nebuvo susieta su lietuvių nusistatymo supratimu. Priešingai, unioizmas buvo susietas su asimiliacinėmis tendencijomis.

Asimiliacinės tendencijos iš lenkų pusės turi labai turtingą praeitį. Nesiekiant toli į praeitį ligi Jogailėnų laikų, pakaks apsižvelgti ties lietuvių tautinio atgimimo laikotarpiu antroje 19-tojo amžiaus pusėje. Iš lenkų tasis vykmės nebuvo susilaukęs nieko geresnio, kaip pravardžiavimas „Litvomanija“ iš inteligentijos pusės ir „poganska mowa“ iš liaudies pusės. Kaip tik toks nusistatymas ir sukėlė reakciją lietuviuose, kuri pasireiškė totaliniu neigimu betko, kas lenkiška.

Didybės kompleksas lenkuose ir jo atspindys — menkumo kompleksas lietuviuose turėjo, gal būtų, daugiau svarbos dvidešimtmėčiui (turima galvoje Nepriklausomybės laikotarpį — Red. past.), negu net teritoriniai klausimai, kuriems p. Turauskas taiko irgi komplekso terminą. Paniekiamas lenkų nusistatymas bet kurių lietuviškųjų žygių atžvilgiu uždarę lietuvių širdis lenkam ir pastatė tikrą kinų sieną tarp abiejų tautų. Nesusipratimų tarp abiejų tautų kompleksų kompleksas geriausia gali liudyti prieškariniai bandymai palaidoti priešišką nusistatymą, ką propagavo Lietuvoje kai kurie sluoksniai, ir nežiūrint tebesamų neišspręstų teritorinių klausimų, nusistatytį normaliai kaimyniškai Lenkijos atžvilgiu.

Pagrindinė problema

Iš visų tautų lenkai gal lengviausia gali suprasti tai, ką valstybės vyrai dažnai pabrėžia, būtent, kad jausminiai ir irracionaliūs klausimai vaidina didesnę vaidmenį, nustatant tautų elgesio gaires, negu tautinio intereso požvilgiai. Gal tai leis suprasti lietuvių nusistatymą Vilniaus atžvilgiu. Vilniaus Krašto ir Vilniaus klausimas tai yra kaip tik tasis teritorinis kompleksas. Tačiau šiuo atveju kompleksiskumu tikty labiau apkrauti lenkų pusę, negu lietuvių pusę, nes lietuviams Vilnius — tai viskas, o mums (lenkam — Red. past.), nors kažki kaip vertingas, tačiau neviskas. To lenkai niekad nenori suprasti.

Vilnius buvo ir tebėra raktas į lietuvių tautą. Abiejų tautų nelaimė buvo, anot p. Turausko, tai kad kai kurie lenkų valstybės vyrai buvo kilę iš „Kresų“ ir kad senti mentiniai požvilgiai siejosi juose su politiniais reikalais, o tai buvo atsiliepię į oficialųjį Lenkijos nusistatymą Vilniaus ir Lietuvos atžvilgiu.

Sveiki principai

P. Turauskas baigė savo paskaitą, padaręs išvadas ir išskėles pamoką ateičiai, pabrėždamas, kad yra sąlygos visiems lenkų-lietuvių kompleksams pereiti iš aktualijų politinių problemų į istorijos puslapius.

Pastovių draugiškų santykių tarp abiejų tautų pagrindu turi būti abipusė pagarba ir abipusis lojalumas. Tik taja sąlyga galima bus racionaliai nagrinėti, kieno pažiūros tam tikru atveju turi didesnę objektyvų svorį, ir tuo būdu nustatyti santykius.

Kiekviena tauta turi suprasti kitos tautos interesus, o interesų konfliktų atveju turi rasti savyje tolerancijos atsižvelgti į kitos pusės pažiūras. Būdą įveikti menkumo ir didybės kompleksus p. Turauskas mato totalinėje ir besąlyginėje kultūrinėje tolerancijoje. O ginčijamų teritorinių klausimų išsprendimą — pagrindu federacijos, kurioje sienos netektų savo griežtumo ir turėtų administracinio paskirstymo pobūdį. Tokia federacija neturėtų ribotis Lenkija ir Lietuva. Klausantis p. Turausko, teko patirti įspūdį, kad lietuvių geriau jaustųsi federacijoje, apimančioje daugiau tautų. Be liktų išspręsti teritorinių klausimų ir su ju susietą klausimą kraštų su mišriais tautinių atžvilgiu gyventojais. Atsižvelgiant į lietuvių teikiama Vilniui svarbą, to miesto priklausomybės klausimas būtų išspręstas jų naudai (nevykęs posakis, nes nauda būtų bendra — autoriaus pastaba), o klausimas gyventojų, kalbos ir kultūros atžvilgiu priklausanti kitam federacijos nariui, būtų išspręstas, nustačius dviejų tautų (Nukelta į 6 psl.)

PROTO MANKŠTAI

„AŠ PYKSTU“

„Aš pykstu“, „Aš supykstu“ ir panašūs išsireiškimai girdimi beveik kasdien. Nuos tabiausia, kad po tokių pareiškimų nepastebėsi varžymosi, gailėsčio ar gėdos žymių. Tai ženklas, kad tokie žmonės nemankština savo proto, t. y. negalvoja!

Pyktis yra viena gyvuliškųjų žmogaus savybių. Idomu, kad tuo metu, kai kitos gyvuliškos savybės slepiamos ar smerkiamos, pyktis laikomas, jei ne didele dorybe, tai gyvenimo būtinybe. Vaikai auklėjami pykčio dvasioje, retas vaidinimas ar filmas išsiverčia be pykčio scenų, bažnyčiose kalbama apie Dievo rūstybę, skatinama bijoti dangaus keršto, o būti dievobaimingu net laikoma dorybe!

Kiekvienas ramiai pagalvojęs įsitikins, kad visa tai yra nesąmonė! Pyktis mūsų tarpe laikosi propagandos ir proto nemankštino dėka. Jei vaikai būtų protinai auklėjami, tai pyktis gyvenime būtų ne dažnesnis (o gal net retesnis!) dalykas kaip vagystės ir žmogžudystės.

Ilgokai mažčiau, bet negalėjau surasti patiesinio pykčio. Gal kas iš skaitytojų galėtų pasakyti, kodėl reiktų pykti? K. Valters

R. SPALIS

KORTOS

FELJETONAS

Tautiečiai, spauda — galingas ginklas. Tai patyriau septynerių metų būdamas, kai vyresnysis brolis su dėdes maldaknyge man danti išprašė iš burnos: Bet į kortų galybė tik iš vienos pusės tikėjau, būtent, į akį. Tik atvažiavę į Angliją, algą gavę, puolė akį lupdavom, žiūrėdami kam pinigai priklauso. Tačiau Veronika ir kitą kortų pusę parodė. O pati Veronika pasižiūrėjus ne princesės kokia, panašumas tik toks, kad irgi netekėjusi, o šiaip ir oželiui šokti netinka — sunki, ir dainai balsas storas, kaip Nauragis traukia. Bet kad šviesi boba, tai šviesi. Teisybė, laikraščių neskaityti, apie re daktorių pasikeitimus nežino, bet kai į kortas pasižiūri, tai viskas jau kaip ant delno. Net nesirėgė važiuoti į karaliaus rūmus vestuvėms, ji iš karto pasakė, kad iš to nieko nebus, tokia šviesi boba. O aš anksčiau netikėjau. Būdavo, iškloja kortas, pasižiūri ir sako:

— Anuprai, šį vakarą pas tave nusisusi devynakė ateis.

O aš ir be Veronikos žinau, kad skyriaus išdėminkė atliktuos ant savo dvejetuko Bajorio iš bankroto gelbėti. O Veronika toliau pranašauja:

— Lapų švietalas, arba tūzas, tave aplankys, — o aš ir be jos žinau, kad gali ap-

lankyti pirmininkas, mat, vietos santarvininkai jau pilną valdžią sudarė, tik dar elinio neturi, po valdybos susirinkimo nėra kam ir kambario iššluoti, tam amatui mane ir kviečia.

O iš viso tenka pasakyti, kad mieste lietuvių nedaug. Visus į krūvą sudėjus, vis tiek rusams karo nepaskelbtų. Vienas Algirdas Sočikas, jei norėtų, juos visus išvalkytų. Bet veikla tarp lietuvių didelė. Penkios partijos ir vienas sąjungos skyrius dvylikos lietuvių negal pasidalyt, be to, ne sutaria, kas Lietuvą išlaisvins.

Tenka pripažinti, sąjungos skyrius galinčiausias — viso šešios sielos, tik, žinoma, viena iš jų juoda — nario mokesčio nemoka, be to, pinigų anglų pube palieka, taip pat iš būbno bartuko mažą naudą. Jis į su sirinkimus neateina — po Angliją kiurais laksto, turtingos žmonos ieško. Taip pat ir vynu bartukas nesiskaito, mat, į sąjungos akcijas visas santaupas sudėjęs, dabar ligoninėje nervus lopo — galvą į sieną daužo. Vlikininkai irgi gerai laikosi, tik suskile. Vieni Krupavičių palaiko, į bažnyčią vaikšto, Draugą skaito, o likusieji pro baznyčią ratu suka, Naujienas užsisako ir kitus nemalonumus daro. Mažiausiai rūpėsčio kol kas turi lasininkai. Jų yra tik vienas pirmininkas ir sekretorius.

Jei jau kiekviena nusisusi devynakė brangi, ką jau bekalbėti apie buvusį advokatą — širdžių švietalą, kuris pas mus atsisakė. Visa kolonija į jį savo vilts sudėjo, visi jį tampo. Lasininkai su jo pagalba žada tėvynę atvaduoti, santarvininkai su diplomatais supažindinti, daugiau į šventumą linktina protekiją danguje padarysijam, o sąjunga, į skverną įsikibusi maldauja vienybės neardyti ir toliau vien sąjungos reikalais tiesirpinti. O širdžių švietalas tampomas kankinasi, naktimis nemiega — partijų ir sąjungos švietalus naktimis sapnuoja, o šiaip žmogus ramus.

Ir kai tą atmintiną dieną Veronika išdėjusi kortas perspėjo mane, kad į susirinkimą neičiau, kad bus didelis sumišimas širdžių karaliaus dėka, kad visas mano gyvenimas nuo to pasuks kiton pusėn, kvailys, tik šyptelėjau sau į šoną ir nuėjau spaudos baliaus valsa niūniuodamas. Netikėjau Veronikai, mat, žmogelis, kad ir advokatas, kartuoja, jau labai ramus rodėsi. O susirin-

kimas, kaip tyčia, labai gausus šį kartą. Visi partijų švietalai atėjo pažiopsoti, kaip čia sąjunga paskutini kvapą leidžia, atėjo ir inteligentai karaliai ir damos savo iškalbos palavinti. Žinoma, susirinko ir nusisusi devynakės su bartukais, pinigais kišenėje pabarškinti, naujais drabužiais pasigirti. Ir iš pat pradžių Veronika pasirodė teisi. Iš karto tautiečių nuomonės užkliuvo. Nuo pinigų, nuo skautų prasidėjo, o pabai gė į ambiciją šokinėdami, svetimus marškinius beplaudami, nugaras bešukuodami. Kai jau labai karšta pasidarė, atsistojo širdžių švietalas. Atsistojęs pabarškino lazdele ir tyloje nukėlė visiems kepurę, uždarydamas paskui save duris.

Matau, šviesus žmogus jis. O tėvynės reikalai man rūpi, sąžinė skauda, mat, karo metais valgyklą turėjau ir baldų dirbtuvę laikiau, taigi nežinau, kaip čia sąžinę nuraminti, na, ir nutariau patarimo prašyti, tiesiai nudrožiau pas širdžių karalių.

Ką gi, įleido, į fotelį pasodino, arbatos įpylė ir stiklėlį priglaudė, lyg koks kryžių karalius būčiau.

— Tai ką, — sako, — ieškai šviesos? — Ieškai, — sakau, — sąžinė nerami. — Škaityk spaudą, — tvirtina, — atsidarys tau akys, praregėsi, iš šunkelių pateksi į kelią.

Išėjau sustiprintas, kaip po išpažinties. Iš tikrųjų, galvoju, karvės vaikas esu, vien Europos Lietuvių vartau, o laisvajam pasaulyje lietuviškos spaudos nors vėžiman krauk: ir dienraščiai, ir savaitraščiai, ir kiti kitokie. Tiesiai einu pas bartuką ir sakau:

— Prisipažįstu, esu kaip toj niekam tikus vynu devynakė, tamsus ir juodas, duok man šviesos, tegu akys atsidaro.

Nesigailėdamas klotu ir svara, ir treči, ir dešimtą. Tegu, jau tokia nerami sąžinė dėl praeities.

O būnų bartukas plunksnų mirko, visokių laikraščių man užsako nuo lengviausio iki sunkiausio. Semiu šviesą iš peties, ir, prisipažįstu, laikraščiai idomūs: vieni ir inteligentus įstato, kiti akis atidaro, tretį uždaro. O vienas ir atvirai prisipažino: skaitykit mūsų laikraštį, o po metų kitį atsidursi tėvynėje.

Mes tam geradariui dar kelis svarus nusiumtėm ir kitus raginam: tai padaryti, ir net lagaminus pradėjau lopyti, ką tu ži-

nai, žmogau, gal jau po mėnesio, kad tik pirmieji būtumėm.

Ir žinot, tautiečiai, saulė, rodos, šilčiau švečia, ir ūkai plačiau nevargina, pasišokinėdamas, dainuodamas vaikštau, kiekvienas lietuvis tartum nuosavas brolis, rodos, ant kaklo šokčiau sustikęs, ir pinigai nesilaiko kišenėje, remiu aš laikraščius, siunčiu jiems į sveikatą, o kai vienas ypatingai jautriai parašė, sakau aš seseriai:

— Negailėkim tam, stambesnę sumą sudėkim.

Tik išsiuntėm, kai ateina kitas laikraštis ir mums akis atidaro. Pasirodo, to laikraščio redaktorius, kuriam nusiumtėm auką, gimęs su uodega, ir tik gerai šventu vandeniu pakrapijusi, senutė jam abu ragu nupiovė.

— Va, brolau, — šaukia sesuo, — nelabajam nusiuntė kelis svarus, o jis už tai atlaikys juodas mišias.

Ir miegoti nesinori, ir sapnai lenda, kad nors pro kamina įlisk, tik atėjus naujas laikraštis kiek padėtį atstatė. Girdi, tas rašęs apie redaktorių savo sąžinę užrašęs nelabajam vos tik išmokęs kalbėti.

Nuo dabar pradėjom domėtis, kur siunčiam parą ir kam siunčiam, kas kur rašo ir kas kam vadovauja, kas kieno sūnus ir kieno duoną valgo, kuris su vėliu sudaręs sutartį ir kuris ne. Na, ir pradėjo aiškėti. Pasirodė, kryžių švietalas be tėvo ir motinos pagalbos gimęs, vynu vadas su ne labuoju sutartį pasirašęs, širdžių tūzas sąžinę praradęs tūpėdamas dar mokyklos suole, būnų vyriausias tokias šunybės išdarinėja, kad akys rausta apie tai kalbant, kad ir kiti negeresni, kad jei žemė juos ir nešiojanti, tai tik per nesupratimą, kad jei jau yra koks reikalas, tai geriau pas Justą kreiptis, joks skirtumas.

Susimildami, tautiečiai, pradėjau prakaituoti naktimis, kad mane į kurį juodą sąrašą įreikšytų, kad neatidengtų kuriam laikraščiu ką nusiučiančią, kad tautos priešu nepaskelbtų. Ir širdis pradėjo lupti, lyg ato minę nešiočiau. Valstybės sąskaiton ir pas daktarą nukeliau, o tas ramybę prirašė, bet kas iš to, bene gali pasisaugoti! Atskleidžiau patį ramiausią laikraštį, o ten žurna listas savo plunksna papiovė dvasiškį, o kiti tą savaitę dvasiškis nukryžiuvojo žurnalistas, ir vėl viskas ratu.

Susisuko galutinai galva. Nėra kur nueina, nėra kur pagalbos prašo. Tik Veronika ir teliko. Nulėkiau, maldauju patarimo, o ji išdėstė kortas, pavartė mikaldą ir sako:

— Venkite netikrų pranašų.

Bepiga jai, o man ir vėl neaišku, kuris tas netikras: su barzdele ar be barzdelės, tas su ragais gimęs ar be ragų, tas Justo bičiulis, ar tas jo idėjos giminė, būnų švie talas ar širdžių? Taigi spaudžiu Veroniką, kad aiškintų, o ji, dar kartą pasižiūrėjusi į kortas, liūdnai pakratė galvą:

— Bus didelis sumišimas pasaulyje.

Ir ką tu! Kitą dieną sovietai sputniką paleido! Tokia šviesi boba Veronika. Nuo to laiko visai užmečiau laikraščius. Įsitikinau, kad kortos ir mikalda daugiau žino ir sveikatai švelnesnės. Beveik kas vakarą dar įpuolu pas Veroniką žinių pasisemti, į ateitį pažvelgti.

— Sapnavau pečių, plytas dėjau.

O Veronika tuoj į kortas.

— Pečių taisyti — liežuviai. Saugokis kryžių damos.

Kitą dieną fabrike Sapožkienė, kryžių dama, kad šnabžda žmonėms, į mane pasižiūrėjusi, kad šnabžda. Gal paslaptį atidengia, gal skelbia, kuriuos laikraščius skaitau, ką tu su jai!

Po kiek laiko vėl pas Veroniką.

— Sapnavau kunigą, ką kortos į tai?

Pasižiūrėjo, pasižiūrėjo Veronika, gudriai šyptelėjo ir kiek paraudonavusi, vengdama mano akių, sako:

— Sapnuoti kunigą reiškia mirtį ar vedybą.

Išėjęs vos vos prisikrapščiau lovos. Juntū šonkauliai spaudžia ir širdis, tartum hidroginė bomba, daužosi, rengdamasi sprogti. Bijodamas jai pakenkti, nesijudinu, vandens į burną neimu — alumi gyvenu, o širdis vistik pieštu stoja. Matau, tes tamentą, reikia rašyti, o pro langą žolėlė kalasi, visokie vabalėliai juda, pumpurėliai skleidžiasi, ir katinai dainuoja, tad, užsimovęs kelnes, sienų laikydamasis, nuslinkau pas Veroniką. Atsiklaupęs maldauju:

— Tekėk už mane.

Ir ką, tautiečiai, kortos nemelavo. Sveikas dabar kaip baravykas, bet su laikraščiais nežaidžiu, man ir kortų užtenka.

Europos Lietuvių Kronika

LONDONAS

WOLVERHAMPTONAS

DBLS LONDONO I SK. SUSIRINKIMAS

Kovo 23 d. skyriaus visuotinis susirinkimas išrinko savo skyriui naujus valdomuosius organus. Valdžia dabar yra: kun. A. Kazlauskas, S. Kasparas, S. Blotnys, S. Starolis ir A. Pranskūnas.

Susirinkimo metu DBLS p-kas padarė pranešimą, kuriame ragino būti aktyvesniems, kreipti daugiau dėmesio į savo draugus ne sąjungos narius ir juos įjungti į DBLS.

Atstovais į suvažiavimą išrinkti: garbės narys P. Bulaitis, S. Kasparas ir S. Blotnys.

Už ypatingus nuopelnus lietuviškame ba re skyrius išrinko savo garbės nare senosios išeivijos atstovę p. O. Liūdžiuvienę.

MARGUCIŲ BALIUS

Šv. Onos Moterų Draugija š.m. balandžio 12 d., šeštadienį, Parapijos salėje, 345, A Victoria Park Rd., ruošia

Margucių balių

Margučiai bus premijuojami. Be to, bus įvairi programa ir šokiai. Įėjimas ir užkandžiai 7 šilingai.

PARAPIJOS VELYKINIS VAKARAS

Londono Lietuvių Bažnyčios Komitetas 1958 m. balandžio 6 d., 7 val. vakaro, rengia Velykinį Parapijos Vakarą Parapijos salėje, 345 A, Victoria Park Rd., E.9, kurio metu bus loterija ir tam vakarui pritaikyta programa.

Kviečiame visus tautiečius atsilankyti. L.L. Bažnytinis Komitetas

Skaitytojų laišškai

AR PAGRĮSTA GINCŲ BAIME

Net kelis kartus perskaičiau p. Paliulionio laišką „Dėl gincų ir kritikos“ (E.L., 11 Nr., 1958), bet negalėjau suprasti, ką jis ten norėjo pasakyti. (O gal šis jo laiškas buvo taikytas kokiam filosofiniam žurnalui?)

B. Paliulionis smerkia gincus, o savo laiške baigia: „Laikraštį, susirinkimus ir suvažiavimus panaudokime diskusijoms (ma no pabrūkta!), nutarimams ir sveikatai, nuo širdžių kritikai“. Trumpai panagrinėkim šį sakinį.

1. Diskusijos lietuviškai reiškia ginčai.
2. Nutarimai padaromi tik po to, kai tuo ar kitu klausimu išsamiai pasiginčijama.
3. Kritikuoti — reiškia prieštarauti kieno nors darbams, veiksmams ar pareiškimams. Savo prieštaravimą turi pagrįsti faktais bei įrodymais, o tai jau kvepia ginčiu!

Vadinasi, p. Paliulionis skatina gincus įvairiomis formomis!
Bet eikim toliau. Nėra jokio pagrindo bijoti būti „suriestam ir ožio ragam“. Aš niekaip nebijau „rago“, nes niekas manęs negali „suriesti“. Jei aš ką klaidingai ar neapgalvotai pasakau, tai tuo aš pats save „suričiu“. „Susiriesdamas“ gaunu gerą pamoką ateičiai. Žinoma, maloniau yra mokytis iš kitų klaidų, bet pamokas iš savo klaidų daug ilgiau atsimeni...

Tik per gincus suprasime savo klaidingą galvojimą, tik gincų dėka žmonija daro pažangą ir tik tarp gincų klesti laisvė. Gincų reikšmę laisvei gali pavaizduoti toks palyginimas. Britų parlamente kartais ginčijamasi keletą metų dėl vieno ar kito įstatymo projekto ir tik po to jį priima ar atmeta. Bet mes žinom valstybių, kur įstatymus leidžia vienas žmogus, o kitur keli žmonių paruošia įstatymo projektą ir leidžia kokiame tūkstančiui atstovų be ginčo vienbalsiai pabalsuoti...

Nesiginčyti, vadinasi, nieko nauja nepasakyti. Pritaikius šį dėsni mūsų laikraščiu, redaktoriui būtų labai palengvintas darbas: jis galėtų perspausdinti straipsnius iš senų laikraščių, o vieną puslapį skirti škelbimams ir pranešimams...

Kalbant apie gincus, reikia susitarti dėl šio žodžio sąvokos. Jei, sakysim, vienas sakys: „Tu kvailys“, ir antras atsakys: „Tu pats kvailys“, tai, toli gražu, nebus ginčas, o tik niekuo nepagrįstas tvirtinimas. O kas savo tvirtinimo neparemia faktais ar įrodymais, tai negali leistis į gincus. Taigi siūlau, kad kurių tautiečių mestą šūkį „Nereikia gincų“ — pakeisti į „ISMOKIM GINCŲ-TIŠ“ arba „BŪKIM GINCŲ MENININKAIS!“. Ir kai jau tapsim „menininkais“, tada ir mūsų kūryba — gincai visiems patiks.

B. Paliulionis teigia, kad kai kurie skaitytojai bodisi proto mankšta. Idomu. Žinau, kad kūno mankštos nemėgsta liurbiai, o mankštintis negali — invalidai. O kaip turėtume vadinti tuos, kurie nemėgsta proto mankštos ar nepajėgia mankštintis?

K. Valteris

AUKSO MINTIS

Ponas Paliulionis savo laiške „Dėl gincų ir kritikos“ rašo: „Jeigu skaitytojai tyli, tai ar nereikia, kad jie pritaria ir mėgsta gincus“. Tai tikrai aukso mintis, ir mielai su tuo sutikčiau, bet visa bėda, kad „Europos Lietuvis“ priklauso ir yra remiamas visų lietuvių, o ne mudviejų, dėl to ir reikia jį priimti tokį, koks jis yra, o jis yra originalus ir tikras (o ne pakaitalas), ku-

Vilties susirinkimas

Kovo 16 d. Vilties viešbutyje įvyko visuotinis sporto klubo Vilties susirinkimas. Pirmininkas nupasakojo klubo darbus ir dabartinę padėtį. Besvarstant tą padėtį, J. Snabaitis siūlė įjungti Viltį krepšinio lygą, bet prieita išvada, kad šiuo metu tai neįmanoma.

Valdybą išrinkta: L. Adamkavičius — pirm.; V. Kelmistraitis — vicep.; J. Kelmistraitienė — sekr.; P. Jasionis — kasin. ir J. Snabaitis — vald. nariu. Reviz. komisi- jon J. Narbutienė, V. Karnilavičius ir V. Kasnickas.

Kovo 29 d. Viltis turi draugišką rungtynes su Bridgworth RAF. Balandžio 2 d., 230 v., lauko aikštelėje, Springfield Rd. (Springfield Secondary School) bus treniruojamasi. Suinteresuotieji prašom atvykti. Jei oras būtų palankus, 9 m. ir vyresni berniukai ir mergaitės taip pat galėtų ateiti su tėvais: to amžiaus jaunimas jau galėtų būti supažindintas su šiuo tautiniu sportu.

V. Kelmistraitis

PRANCUZIJA

NAUJAS ATSTOVAS

Nuo balandžio 1 d. p. A.V. Švirmickas pasitraukia iš atstovo pareigų. Nuo tos dienos „Europos Lietuvis“ ir Nidos Knygų Klubas atstovu Prancūzijoje yra Kun. J. Petrošius, 26, Rue de Navarin, Paris 9 e.

Visais E.L. ir N.K.K. reikalais skaitytojais Prancūzijoje yra prašomi kreiptis į naują mūsų atstovą, o taip pat užsakymus ir pinigus siųsti kun. J. Petrošiaus vardu.

Ta proga primename, kad metinė E.L. prenumrata Prancūzijoje yra 2000 frankų. Viena Nidos Knygų Klubas nariams kainuoja 300 frankų.

KAI VYSKUPAS LAZDA UŽSIMOJO

„Draugo“ dienraštyje šitaip rašoma:

Vilniuje mirė ištikimasis Panevėžio vyskupas K. Paltarokas, o antradienio laidoje vėl buvo žinutė, kad rudenį Panevėžyje mirė kun. J. Šimonėlis.

Prisimenant tuos du mirusius asmenis, mintyse iškyla vienas nuotykis iš vaikystės laikų, susietas su šviesuoju vyskupu K. Paltaroku ir nepamirštamu kun. Jurgiu Šimonėliu.

Dar Lietuvos nepriklausomybės laikais kun. J. Šimonėlis buvo vikaras mano gimtojoje parapijoje, kuri priklausė Panevėžio vyskupijai. Bet vieną dieną vyskupas Paltarokas populiarią vikarą panorė iškelti į kitą parapiją jau klebono pareigoms. Žinia pritrenkė parapiją ir net patį vikarą, kuris su savo parapijiečiais buvo tiek susi- gyvenęs, kad jo neviliojo ir naujoji klebo- no vieta.

Pas vyskupą nuvažiavo miestelio ir para- pijos atstovų gausi delegacija maldauti, kad vikaras būtų paliktas vietoje. Bet vys- kupas laikėsi savo žodžio ir buvo neper- maldaujamas. Buvo griebtasi paskutinės išeities: vežti pas vyskupą didelę vaikų de- legaciją, kad vaikai gaudžiomis ašaromis suminkštintų vyskupą širdį.

Taip ir nuvažiavom visas šimtas vaikų į Panevėžį tiesiog pas vyskupą Paltaroką. Vyskupas mus labai šiltai priėmė, šventais paveikslėliais ir saldinais apdovanojo. Bet mes tų dovanų neėmėm, o garsiai žliumbėm, kad „vyskupėlis mums paliktų

Karste pašarvotas Vysk. Kazimieras Paltarokas, miręs Vilniuje š.m. sausio 3 d. (Šias abi nuotraukas iš Lietuvos gavo londonietis St. Skopas).

gerąjį kunigėlį“. Vyskupas mums pažadėjo kitą gerą kunigą atsiųsti ir liepė ramiai važiuoti namo. Tada mes visi iki vieno su- klupome ant kelių, pareiškėm, kad neišeisim tol, kol vyskupas nepaliks mums kun. Šimonėlio, ir keliais šliaužėm prie vyskupo bučiuoti jo kojų... Visas šimtas vaikų iš karto...

Vyskupo veidas staiga paraudo, jis smar- kiai supuko, griebė lazda, ją aukštyn pakė- lė ir visiems iki vieno liepė kuo skubiau- siai išsinešdinti iš vyskupijos rūmų. Kiek kojos neša, mes, mažieji, sprukom pro du- ris, užmiršę visus apžadus ir protestą. Mū- sų palydovai, visos šios komedijos autoriai, gavo smarkiai barti. Juos vyskupas išgėdi- no už sugalvotą cirką vyskupijos rūmuose ir pabrėždamas pareiškė, kad jis yra vys- kupas Paltarokas ir ką daro, daro gerai ap- galvojęs ir nesvyruodamas ir padarytų sprendimų nebeatšaukia.

Toks tvirtas ir nesvyruojantis išliko išti- kimas Panevėžio vyskupas iki paskutinių jų gyvenimo valandų, nors audros siautė ir

PRANCUZIJA

BALF-as praneša, kad Prancūzijoje gy- veną lietuviai yra laikomi įsikūrusiais ir jokios pašalpos iš BALF-o nebegali gauti. Jis gali padėti tik emigracijos klausimais.

Asmens, kurie yra gavę paraginimus emi- gracijos reikalu į JAV ir kurie neturi Affidavit of Support turi tuč tuojau kreip- tis į BALF-o Įgaliotinį tuo reikalu.

Pr. L.Ž.

LIETUVIAI STALO TENISININKAI

Algimantas Saunoris ir Rimas Paškevi- čius atstovavo Sovietų Sąjungai Europos pirmenybėse. Jie nuvaržė anglų geriausius stalo tenisininkus Brian Kennedy ir Jan Harrison.

B. Viliūnas Wolverhamptone stalo teni- se taip pat gražiai reprezentuoja lietu- vius. Wolverhamptone pirmenybėse indi- vidualinėje kovoje Viliūnas užėmė antrą vietą. Jau 13-tą kartą Viliūnui tenka pasi- tenkinti antrąją vietą.

V.K.

PAVERGTUJŲ EUROPOS TAUTŲ SEIMO SESIJA STRASBURGE

Patiriama, kad šioji sesija įvyks Stras- burge balandžio 25-30 d.d. Lietuvį Delega- cijos pirmininkaus Lietuvos Laisvės Komi- teto Pirmininkas V. Sidzikauskas. Delega- cijos nariai bus: Dr. Karvelis (Ūkin. Sąjun- gos atstovas), plk. J. Lanskoronskis (Vals- tiečių liaudininkų atstovas), E. Turauskas (Krikščionių Demokratų atstovas), J. Vil- činskas (Social-Demokratų atstovas) ir V. Banaitis (Nepriklausomybės Talkos atsto- vas).

AUKOS MASINŲ FONDUI

Pastaruoju metu Nidos spaustuvės maši- nų fondai dar aukojo P. Ivanauskas 11 š. 6 p., Milinavičius 8 šil. ir K. Kursonas 6 š.

Trys Lietuvos vyskupai okupuotoje Tėvynėje: Vysk. V. Maželis, Vysk. K. Paltarokas ir Vysk. J. Steponavičius. Nuotrauka daryta pereiną vasarą.

raudonas šėtonas nepaliaudamas teroriza- vo.

O anas vikaras, kurio vyskupas mums nepaliko, klebonavo rytų Aukštaitijoje, gra- žiai su visais sugyveno, pavyzdinai tvarkė parapiją. Bet antroji bolševikų okupacija nuvedė jį į kalėjimą, po to į ilgą ir sunkią

Sibiro tremtį ir, vos spėjęs iš Sibiro grįžti į Panevėžį, šį rudenį mirė.

Taip, 25 metams po ano įvykio Panevė- žio vyskupijos rūmuose praėjus, žilaplau- kis vyskupas ir jaunas vikaras atgule apži- no poilsio Lietuvos žemėn.

Ilimis Drulia

SIUNTINIŲ REIKALU

Žiema, ruduo, pavasaris ar vasara, nepai- sant koks metas bebūtų, nevienas mūsų nuolat susiduriame su dovanų siuntinėliais į kraštus, kuriuose yra likę mūsų artimieji.

Velykiniai dovanų siuntinėliai jau arba ga- vėjus yra pasiekę, arba pakeliui. Ne vienas mū- sų dabar jau dailomės apie vasaros siuntinė- lius: lengvesnei suknei medžiagą, lietpalčius, lengvesnius batus, šilko skarelę, vyrams viršu- tinius baltinius, gabardino medžiagą lietpal- čiu ir pan.

Kiekvienas, suprantama, pirmoje eilėje galvojame, kiek atsieitų toks „vasarinis“ ar „pavasarinis“ siuntinėlis su visais mokesčiais, kad gavėjui nereikėtų primokėti nė vienos ka- peikos?

Štai vienas pavyzdėlis. Imkime siuntinė- li moterišką:

1. 4 jardai suknei medžg. pasirinktinų spalvų.
2. 1 mot. lietpaltis su kepuraitė. Įv. spalvų.
3. 1 pora apatinių baltinių.
4. 1 gryno šilko skarelė, šveicariška.
5. 2 jardai šilko medžiagos bliuskutei.
6. 1 ir pusė jardo „Serge“ medžiagos sijonui.
7. 1 pora geros rūšies moter. batukų.
8. 1 dėžutė tablečių Aspro nuo galvos skausmų.

Viso šio siuntinio kaina, įskaitant visus mokesčius £16.0.0. Anglijoje gyvenantiems lie- tuviams šis ar panašus siuntinys pasiunčiamas įmokėjus 6 svarus. Likusi suma išsimokėtina per 2 mėnesius. Suprantama, kad siuntinio su- dėtis gali būti pagal užsakytojo pageidavimą keičiama. Siuntėjas gali prie šio siuntinio dar atsiųsti savo medžiagas, batukus ar ką kitą, kas drauge būtų persiųsta nurodytu adresu.

GERAS BODAS ĮSITIKINTI

Siuntėjas, užsakydamas prekes siuntiniui, visada turi mįslę, abejonę — ką jis ten pasiun- tē užsakydamas pagal kainoraštį, ar iš tikrųjų pasiūsta, ką jis užsakė, ar prekes tikrai geros rūšies, kaip kad skelbiama?

Įsitikinimui būdas paprastas: kai užsako- te medžiagas, paprašykite medžiagų pavyzdė- lių ir iš to matysite, ką užsakote.

ISBANDYKIT BATUS, KURIUOS SIUNČIATE

Geriausias būdas įsitikinti kokius batus siunčiate, dėvėti juos patiems. Tiems, kurie as- meniskai negali atvykti ir juos išsigyti, parašy- kite numerį ir spalvą ir mes pasiųsime Jums paštą. Net ir su pasiuntimu, užsakytoji nebus nė vienu penu brangiau, bet dar kiek pigiau, negu rinkoje. Pabandykite!

TIEMS, KURIE NORITE PERSIŪSDINTI NUOSAVAS PREKES

Atsiuntusiems savo supirktas prekes mes patarnaujame taip pat, persiūsdami tos rūšies siuntinius nurodytu adresu. Drauge su prekė- mis pageidaujama sąskaitų, pagal kurias pa- imamas muitas. Už darbą, patarnavimą, ima- mas labai kuklus mokestis: 3 šilingai nuo vie- no lbs. Pavyzdžiui, jei siuntinys sveria 5 lbs, tai už patarnavimą imame 15 šilingų ir t.t. Tačiau geros rūšies prekes siunčiant, niekad neišeis pigiau, negu jas užsakant pas mus.

Pavasarijant, kai nevienam pasitaiko pro- ga pajudėti ir pasiekti Londoną, mes kviečiam užsukti ir pirmoje eilėje pasižmonėti, apsidai- ryti, o tik vėliau, įsitikinus, užsakyti siunti- nius. Dažnai pakalbame, apkalbame ir, neiši- tikinę, pasiunčiame menkavertes prekes, nors ir jos kainuoja brangiai. Patarlė sako, jei jau kristi, tai nuo gero arklio; jei siunčiate, tai siųskite tik per gerą firmą ir geros rūšies pre- kes. Mūsų adresas šis:

TAZAB, Lithuanian Dep., 1, Ladbroke Gar- dens, London, W.11.

TAZAB, 22, Roland Gardens, London SW7.

BARAVYKININKU KAMPĖLIS

DEMESIO, TAUTIEČIAI, DEMESIO!

BARAVYKININKŲ MANIFESTAS

Tautiečiai, jau 13 metų, kai fišą su čipsu tašom, visokių nario mokesčius mokam požeimnėms ir viršutinėms organizacijoms, o iš vietos — nė krust, tartum priaugę būtumėm.

Gana vergauti, tautiečiai, gana klausyti netikrųjų pranašų! Imkime likimą už ragų ir kaip vienas su pačiomis ir vaikais stokiame į Baravykininkų sąjūdį, kuris ir išvaduos ir atvaduos ir į protą atves.

Grybą simboliu pasirinkom, kad kaip grybai po lietaus daugėtumėm (kadangi Anglijoje dažnai lyja, tai tikėsimės gausaus prieauglio). Baravykas — grybų karalius — monarchas — nušviečia mūsų linkmę, o tai šiame krašte labai svarbu ir prasminga.

Tai gi, ilgiau nesislapstydami, pasisakome aiškiai, kas esame.

Užsienio politikoje mūsų sąjūdis griežtai antiilkinis, antidiplomatinis, antikrikščionis, antilaudinis, antisantarinis, antilasinis, antifederalinis ir dar 54-antinis.

Vidaus politikoje antisąjunginis, antinaminis, antieuroposietuvinis, antibajorinis ir dar 32-antinis.

Ekonominėje antitautosfondinis, antibalfinis, bet aiškiai propiniginis.

Literatūroje antipatriotinis, prokosmopolitinis.

Moksle antišautuvinis, proatombombinis. Mene antiestetinis, promoderninis.

Tai gi matote, tautiečiai, naujam judėjimui netrūksta geros valios, o norėdami pabrėžti, kad nesame fanatikai, sutiktumėm įeiti į Vilką, jei jis mums patiktų savo išdą. Taip pat griežtai nesikratytumėm ir diplomatininkų, jei mums būtų pavestas koks svarbus diplomatinis postas.

Kai dėl požeiminų organizacijų, tai viešai skelbiame visiems žinomą tiesą, kad jos

niekad požemy nedirbo, susirinkimus darė visad žemės paviršiuje ir net vienas jų rektorius gyvena trečiame aukšte, nešiodamas požemininko vardą.

Tai gi požemio žodis, mums žinomų organizacijų nelegaliai pasisavintas, turi būti grąžintas tikrajai baravykininkų organizacijai, kurios pirmasis steigiamasis valdybos susirinkimas įvyko kanalizacijos vamzdžio tiesiai po sovietų ambasada.

Lygindami, kas kreiva, ir kreivindami, kas lygu, turėsime visur savo atstovus, kurie kasys tautiečiams nugaras, neleidami užmigti.

Neskelbdami viešumai Baravykininkų vyriausiojo centro komiteto, kuris vis dar posėdžiauja po sovietų ambasada kanalizacijos vamzdžio, pristatome kasdienės veiklos komitetą:

pirm. — prof. Mūza Gaidelis (inteligentas, sūnus Jurgio),

vicepirm. — Ignas Inkstas (kirpėjas, sūnus Adolfo, bene iš vokiškos giminės),

sekr. — Dr. Veronika Kiaušinė (inteligentė, enciklopedininkė — prenumeruojanti enciklopediją, dukterė Petro),

iždininkas — Kleofas Klipata (žurnalistas, sūnus Onos),

valdybos narys — Pranas Šaltbarštis (muzikas, sūnus Bernardo).

Kai vėl ateis mūsų eilė, baravykininkų kempelyje prie progos paskelbsime ir platesnes biografijas šių plačiai žinomų veikėjų, kurie ne kartą pasisakys dienos klausimais.

Narių ir prijaučiančių žiniai

Visi burkitės į baravykininkų organizaciją. Jei kanalizacija neprieinama, rinkitės į kurį nors gilesnį rūšį; langas nepagėdau jamas.

Nario mokeskis nemokamas, aukos nepriimamos — jei mažos.

Sumanymus, patarimus ir šimtines siųskite į baravykininkų skyrių prie „Europos Lietuvio“. Paslaptis garantuota — fotografijų nedėsim.

LIETUVIŲ KLUBE

1 LADBROKE GARDENS LONDON W. 11

Balandžio 7 d., pirmadienį, Velykų II dieną,

LINKSMAS PASISOKIMAS

Pradžią 7 val. vak.

DEMobilizacija AR PROPAGANDA

Nepilnų 3 metų laikotarpyje Sovietai jau trečią kartą paskelbė savo ginkluotųjų pajėgų mažinimą. 1955 m. tas mažinimas lieto 640.000 vyrų, 1956 m. — 1.200.000, o dabar — 300.000 vyrų. Tokiu būdu, pagal sovietiškus skelbimus, atleista iš armijos 2.140.000 karių. Galima būtų manyti, kad tuo atveju, jei ši demobilizacija vyks tokiu pat tempu ir toliau, tai Sovietai greit nebeturės armijos. Skamba anekdotiškai, bet panašų anekdotą girdėjome dar 1941 metų rudenį, kai vienas juokdaris rimtai pradėjo tvirtinti, jog vokiečiai Rytuose jau nebeteri prieš ką kariauti, nes visa raudonoji armija arba sunaikinta kovose, arba paimta į vokiečių nelaisvę. Kada šita optimistinė pradėjo tapti Gestapas, jis parodė vokiečių laikraščio iškarpos su pranešimais iš fuernerio štabo apie rusų karių nuostolius žuvusiais kovose ir paimtais į nelaisvę. Taip tikrai ir būtų buvę, jei tie pranešimai nebūtų buvusi vien tik propaganda.

Ir dabar, nežinūnt visų propagandinių mažinimų, sovietų reguliarioji kariuomenė lieka didžiausia pasaulyje. Pagal Vakarų strategų turimas žinias, jau po pirmųjų dviejų demobilizacijų ji vis dar turėjo 3.650.000 karių. Prie jų teko pridėti dar 400.000 vidaus saugumo karių, ir taip iš viso susidarė 4 milijonai. Iš jų sausumos kariuomenę sudaro 2.500.000, aviaciją — 650.000 ir raudonąjį laivyną 800.000 karių. Sausumos pajėgos sudaro 175 divizijas, iš kurių 110 pėstininkų ir 65 šarvuotųjų. 133 divizijos laikoma ir vakarus nuo Uralo, iš jų 60 divizijų liaudies demokratijos respublikose. Manoma, kad aviacijoje yra 30.000 kovos ir 20.000 transporto lėktuvų. Karo laivynas turi 30 kreiserių, 120 torpedinių laivų, 800 apsaugos laivų ir apie 500 povandeninių laivų. Iš jų apie 100 povandeninių laivų laikoma atviroje jūroje. Karo laivynas turi dar apie 4 tūkstančius lėktuvų.

Prie šių pajėgų tenka dar priskaityti maršalo Konievo iš Varšuvos pakto kraštų sudarytųjų 80 divizijų, t.y. per milijoną karių. Kai dėl Mao Tse Tungo Kinijos pajė-

gų, tai, japonų apskaičiavimu, jų yra apie 3 milijonai vyrų. Nepamirština ir tai, kad sovietai priėmė per 30 dienų gali sumobilizuoti iki 400 divizijų kariuomenės. Sov. Sąjungoje vengiamo skelbti žinias apie ginkluotųjų pajėgų dydį. Sausio 6 d., kada rusų užsienio reikalų ministerio pavaduotojas Kuznecov paskelbė spaudos konferencijoje, jog bus vykdoma nauja 300 tūkstančių karių demobilizacija, Vakarų žurnalai paklausė jį, ar sovietų armija turi dabar iki 3 milijonų vyrų. Jis pareiškė, kad į tokį klausimą nesąs įgalios atsakyti. Vakarų žurnalistai pastebė, kad gen. Štabo viršininko pavaduotojas generolas Malinin, taip pat dalyvavęs konferencijoje patarė, irgi neparodė jokio noro liesti šį klausimą.

New York Times sovietų kariuomenės demobilizacijai skirtame vedamajame straipsnyje šitaip pasisako: „Jei Sov. Sąjunga rimtai nori parodyti savo gerą valią tarptautinei įtampai sumažinti, ji geriau padarytų, jei nuširdžiai prisidėtų prie nuširdinimo pasitarimų su Vakarais. Visti tie nesukontroliuojami patikinimai dėl viešai išskleidžiamų pajėgų mažinimo negali atstoti nusiginklavimo konferencijos“.

Vak. Vokietijos kariniai specialistai yra linkę manyti, kad šis sovietų manevras yra daromas dėl to, jog kariuomenėje įvedami modernieji ginklai, ir dėl to sovietų karinis pajėgumas nė kiek nemažėja. Panašiai galvoja ir amerikiečiai, nors jų Valstybės Departamentas ir Krašto Apsaugos Ministerija susilaikė nuo komentaro. Kai kurie Pentagono civiliai pareigūnai mano, kad rusai šia naujai skelbiamąja demobilizacija bando nuraminti pakilusią Amerikos apsiginklavimo audrą. Jie spėja, kad Amerikos planas sekančiais biudžetiniais metais ginklavimosi išlaidas padidinti iki 40 milijardų dolerių kelia Sovietuose susirūpinimą.

Be to, kariniai ekspertai nurodo ir į tai, kad demobilizuotieji skiriami į rezervą, ir todėl to mažinimo tikrovė nėra tokia reali, kaip ji paviršutiniškai žiūrint atrodo.

Kad sugrįžtų tie laikai,
Kurie seniai praėjo —
Tuomet būčiau dar smarkesnis
Nei keturi vėjai...

Šitokiais žodžiais nežinomas poetas eiluoja ir ilgisi tai, kas „seniai praėjo“, atseit, jaunystės, o tuo pačiu jis teigia, jog vis dėlto jis norėtų būti kitoks, negu kad buvo, jei toji jaunystė sugrįžtų. Sakosi, būtu daug smarkesnis, negu kad buvo. Tačiau kas gi žino, gal tai tik perkeltinės prasmės reikalas, gal jis ir buvo pakankamai smarkus jaunystės metais, o dabar gal norėtų būti geresniu, negu kad buvo, naučiau laiką sunaudoti ir t.t. Žodžiu, kai žmogus pasiekia pusamžio metų skaičių ir verčiasi per penkiasdešimt, jo galvoj iškyla daugelis įvairių minčių, išskyla galvės, vėjais praleistos jaunystės.

Kaip jaučiamasi 50 sulaukus?

Rašantis šias eilutes dar negalėtų pasakyti, kaip atrodo 50 m. amžiaus sulaukiam žmogui gyvenimas. Vienok čia noriu pacituoti mintis torontiško žurnalisto, „The Telegram“ bendradarbio, Jim Bishop, dar visiškai neseniai prikopusio savo amžiaus 50 metų.

Jis teigia, kad neturįs ko labai džiūgauti dėl tų apvalių metų, ir kartu pripažįsta, kad atėjęs laikas ir jam, kaip kitiems to-

KOMPLEKSAI SENSTA

(atkelta iš psl. 4.)

gorijų piliečius. Vienakalbių ir dvikalbių. Nėra universalinių išsprendimų, taigi ir toks išsprendimas neatliks automatiškai savo paskirties, jeigu nebus pripildytas tolerancijos bei lojalumo turiniu. Antroji piliečių kategorija negalėtų būti lenkų naudojama unionistinėms ar revizionistinėms tendencijoms. Tuo atveju niekas nepasikeistų, tačiau, esant tinkamam priėjimui prie klausimo, toks išsprendimas galėtų pasidaryti tiltu tarp abiejų tautų ir jų kultūrinių laimėjimų.

Žingsnis priekin

Taip atrodo lietuvių nusistatymas. Dėl vietos stokos su p. Turausko pažiuromis gal čia pasielgti kiek „pamotiškai“, tačiau jos yra pirmasis bandymas pastatyti tinkamą istorinę perspektyvą visą lenkų-lietuvių santykių mazgą, padarant išvadas ir iškeliant principus, kuriais galima sukurti ateities santykių pagrindus, patenkinti abi puses. Gal ir atėjo jau metas, kad iš lenkų pusės atsirastų panašūs pasisakymai tolygiai autoritetingų asmenų arba organizacijų, kurios jaučiasi pašauktos ginti „mūsų kresus“.

Gal yra jau atėjęs metas apsisvarstyti, ar mūsų kresų gynimas yra besąlyginis ir absoliutus nuo visų, įskaitant lietuvių, ukrainiečių ir gudų, ar mūsų nepajudinamas nusistatymas liečia tik Sovietų Rusiją ar betkokią didžiąją Rusiją. Jeigu jau nesirūštant kaip nors oficialiai pareikšti, gal reiktų bent pasverti, kokia eventualiai nau da būtų iš pasikeitimo nuomonėmis apie tuos reikalus su užinteresuotomis išveivų grupėmis. Galėtų atrodyti, kad tokie žingsniai būtų atitrūkimo nuo realybės svaiojimai, tačiau yra daug veiksnių, kalbančių jų naudai. Vienas jų yra tai, kad Rusija šiuo klausimu yra liguistai persijautrinusi. O persijautrinimo taškai būna silpniausi taškai. Iš lenkų pusės jokios čia rizikos nėra. Kliūtys glūdi tik mūsų galvoje, ir aš drįstu palaikyti p. Turausko nuomonę, kad tai kompleksai. O jais sėkmingai galime nusikratyti.

AUDRINGI VOKIETIJOS PARLAMENTO DEBATAI

(Atkelta iš 1-mo psl.)

dalyką palikti, sakdami tik — ačiū Dievui, kad vokiečių rinkikai ne jiems patikėjo valstybės vairą. Tačiau visgi yra ir sunkesnių abejonių. Būtent, iš žymesnių socialdemokratų, pvz., Wehner, lūpų praskambėjo ir visiškai nedviprasmiški klasių kovos terminologijos žodžiai. Šios mažos „kregždutės“, o taip pat faktas, kad maždaug nuo 1954 metų Vokietijos parlamente vieningumo užsienio politikos klausimais nebeliko, verstu vis dėlto domėtis ir stebėti išdavus tos aplinkybės, kad Vokietijos socialdemokratų ir Sov. Sąjungos komunistų pseudoreligija — marksizmas — yra dar viena ir ta pati. Vokietijos socialistai nėra nuo jo atsiskę taip, kaip tai pernai padarė savo laikui net klasiškais va dinti Austrijos socialistai. Neinkriminuojau Vokietijos socialistų, bet leidžiu sau galvoti, kad marksizmo pasigrindusiam vokiečiui po Stalino mirties gali teikti visai kitų iliuzijų, negu kad jokių iliuzijų dėl bolševizmo neturinčiam lietuviui. Ir kaip tik šia prasme Vokietijos parlamento debatų besiklausančiam lietuviui daugumos atstovų žodžiai buvo suprantami, nes kilę iš vie nodo realybės supratimo, kai tuo tarpu socialdemokratų kalbos, kuriose tik labai tingiai ir primygtinai klausiant būdavo pripa žįstamas „šioš toks“ skirtumas tarp Sov. Sąjungos ir Vakarų istorinės laikysenos, mažų mažiausia, buvo gana neįtikios.

SENATVĖ

Pranys Alšėnas, Kanada

kio amžiaus sulaukusiems, sulėtinti žingsnius, judesius. Mat, perdideliam judėjimui artėjanti senatvė nebesutinka pagaminti laiku ir reikiamo kiekio kuro — energijos. Tai gi reikia taikytis prie aplinkybių...

Be abejonės, 50 m. sulaukęs žmogus netenka dalelės turėtojo optimizmo, pradeda daugiau svajoti apie gyvenimo saulėlydį ir pagaliau apie visišką gyvenimo nusileidimą.

Pusamžis — gyvenimo pradžia?

Vis dėlto, ne, nors esama didelių optimistų, kurie teigia, jog tik po pusamžio galutinai subręsta genialieji žmonės. Kartu tai nėra ir gyvenimo pabaiga.

Jau mūsų minėtasis Jim Bishop sako, kad, turėdamas 20 metų, jis norėjęs skristi į mėnulį, o 50 sulaukęs — laimingas be žalingo nuotykio gatvę perėjęs...

Mano cituojamasis autorius didžiąją savo pusamžio dalį dirbo plunksnos darbu. Jis sakosi rašęs, kalbėjęs žodžiu žmonėms apie vieną ir ypač svarbų dalyką — teisybę, kurios pasaulyje taip dažnai trūksta. Deja, jo kalba ir raštas dar toli gražu nepasiekė tikslo. Pagaliau daugeliui žmonių net labai sunku buvę aiškinti teisybės žodžio sąvoką. Tai iš tikrųjų esąs gana realyvių dalykas. Pvz., Pontijus Pilotas klausęs: „Kas yra teisybė?“ — Ir pats į tą klausimą atsakė: „Tai yra tam tikras atrinkimas faktų, pasvertų manose svarstyklėse, plius prie jų — manojų svarstyklių lėkštė išpaudus manąjį nykštį“...

Netgi ir pats teisybės ieškotojas J. Bishop galiausiai su tam tikra rezignacijos dze pabrėžia: „Ir tikrai teisybė — tarytum termometras: jeigu jis rodo 50 laipsnių žemos metu — sakome: šilta, jeigu tą patį skaičių laipsnių rodo vasaros metu — sakome: šalta“... Tai gi tas didelis reliatyvumas...

Savaime aišku, panašūs reliatyvūs reikalai yra ir su žmogaus amžium. Turėdamas 50 metų arba artėdamas prie jų, vaikeliui, turinčiam keletą metų, atrodo gero, kas, savo draugui, bebaigiančiam 30 — atrodys dar visiškai pakenčiamas amžiaus, nes jis galvos: „Ir aš tuojau būsiu toks“, o bebaigiančiam 80 metų seneliui — dar visiškai jaunas.

Pagaliau ir senas gali jaustis jaunu...

Sakoma, jog senėjimui nėra didesnių priešių, kaip džiaugsmas, viltis, smagi nuotaika, linksnumas, pasitikėjimas savimi ir t.t. Net pagyvenęs, kas sugeba šias geras savybes prilaikyti savyje, greitai nepasens ta arba ir pasenęs nesijaučia senas. Tokia padėtis — tai jaunuoliškos dvasios išsikūnijimas žmoguje. Todėl, jeigu nori juo ilgiau likti jaunu, žmogau, nepamiršk čia minėtųjų dalykų, mastyk jaunystės mintimis, gyvenk su jaunyste, eik į žaidimus, jei ne pats žaisi, tai nors pasižiūrėti į žaidžiančius. Pats stenkis jaustis jaunu arba nors daug jaunesniu, negu esi, žinoma, tik nedirbtinai, bet su pasiryžimu ir entuziazmu. Tuomet ir išliksi ilgesnį laiką, jeigu ne kūnu, tai bent dvasia jaunas.

PAIEŠKOJIMAI

DAUNORAS Juozas, sūnus Jono, kilęs iš Liciškėnų k., Jezno valsč., Alytaus apskr., ir BAJORAS Juozas, kilęs iš Anglininkų k., Jezno valsč., Alytaus apskr., prašomi atsiliepti „Europos Lietuviai“.

SAULYS Albertas (arba Tiflus Henrikas-Andrius), Juozo sūnus, gimęs 1915 m. Šakių apskr., Sudargo valsč., Kirkilų k., ir ŽITKUS Vladas, Jurgio sūnus, gim. 1918 m., prašomi atsiliepti „Europos Lietuviai“.

RACEVIČIŲ Zofija, Vlodo dukterė, gimusi 1927.III.9, ir PRAKUPAVIČIUS Viktoras, abu iš Akmenės, patys ar žinantieji apie juos, prašom svarbiu reikalu parašyti: A. Bytautas, 35A Currier St., Selkirk, Scotland.

BALTIC STORES LTD.

(Z. Juras)

421, Hackney Rd., E.2. Tel. SHO 8734.

Vienintelė liet. b-vė Anglijoje

SIUNČIA SIUNTINIUS Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, RUSIJĄ, SIBIRĄ, UKRAINĄ.

GREICIAUSIAS PATARNAVIMAS

KIEKVIENAM SIUNTINIUI ASMENISKA PRIEŽIŲRA SIUNTINIŲ PRISTATYMAS GARANTUOTAS

Siuntiniai pasiunčiami tuoj gavus užsakymą, nelaukiame kol yra apmokoma sąskaita.

JOKIA KITA FIRMA negali pasiūsti maisto siuntinius už tokią žemą kainą, kaip mes.

MES GARANTUOJAME, KAD JUSŲ PACIŲ

SUPIRKTUS SIUNTINIUS TIK MES

PASIŪSIME PIGIAUSIAI!

NAUJI ŠIŲ METŲ KAINORAŠČIAI LIETUVIŲ KALBA SIUNČIAMSI VISIEM PAREIKALAVUS

! PRAŠOM ĮSIDĖMĖTI !

Geriausios rūšies ir vertingiausi vaistų siuntiniai paruošiami patyrusio vaistinininko priežiūroje, ir šitos srities visokios informacijos

NEMOKAMAI DUODAMOS:

ACTON PHARMACY (EXPORT) LTD.

24, Church Road, London, Acton, W. 3.

Telefonas: (Londonas) ACOrn 0712

Savo giminėms ir draugams galite padėti siųsdami vaistus ir kitokias prekes

PAPRASTU AR ORO PASTU

Priimame užsakymus iš Didž. Britanijos ir kitų kraštų. Prašom rašyti lietuviškai, ir atsakymas jums išblašys betkokių abejojimų.

Mūsų specialybė:

PASTU SIUNČIAME: mišrius siuntinius, įskaitant vaistus, klausai stiprinti aparatus, tekstilės gaminius, apavą, odą, kojines, įrankius, maistą ir t.t.

JŪROS KELIU: Singerio siuvamąsias mašinas, dviračius, mezgimo mašinas.

Priimame išsiųsti ir pačių Didž. Britanijos karalijoje supirktąsias prekes.

Prašykite smulkesnių nurodymų ir patarimų.

MES PRISITAIKYSIME PRIE JŪSŲ NORŲ IR REIKALAVIMŲ!